

Különjelentés

**A 2014–2020-as uniós költségvetés
éghajlat-politikai kiadásai:
alacsonyabbak, mint a beszámolók szerint**

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

	Bekezdés
Összefoglalás	I–IX
Bevezetés	01–14
Nemzetközi éghajlat-politikai kötelezettségvállalások	02–03
Az uniós éghajlat-politikai keretrendszer főbb fejleményei	04–14
Az ellenőrzés hatóköre és módszere	15–18
Észrevételek	19–55
A bejelentett kiadások nem mindig relevánsak az éghajlat-politikai fellépések szempontjából	19–34
A bejelentett uniós éghajlat-politikai kiadások fele a mezőgazdasággal kapcsolatos, ám a mezőgazdasági üzemek kibocsátásai mégsem csökkennek	20–28
Következetlen feltételezések az infrastruktúra és a kohéziós finanszírozás éghajlat-politikai hozzájárulásának értékelése során	29–34
Az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó általános beszámolás megbízhatatlan	35–46
Korlátok és a módszertan következetlen alkalmazása	36–43
A bejelentett éghajlat-politikai kiadásokat nem feltétlenül költötték el	44–46
A 2021–2027-re vonatkozó éghajlat-politikai beszámolásban csak szerény javulás várható	47–55
Az új TPK éghajlat-politikai beszámolása	48–50
Az NGEU előtt álló kihívások	51–55
Következtetések és ajánlások	56–63
Melléklet. Az éghajlat-politikai beszámolás szempontjából releváns korábbi számvevőszéki ajánlások	
Betűszavak és rövidítések	
Glosszárium	

A Bizottság válaszai

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

Összefoglalás

I Az éghajlatváltozás kezelése kulcsfontosságú prioritás az Unió számára, amely ambiciózus energia- és éghajlat-politikai célokat tűzött ki maga elé. Ilyen célok az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, a megújuló energia használatának növelésére és az energiahatékonyság előmozdítására vonatkozó 2020-as és 2030-as célok. Az Unió azt a hosszú távú célt is maga elé tűzte, hogy 2050-re el kell érni a karbonsemlegességet.

II Az Unió elkötelezte magát, hogy 2014–2020-as költségvetésének legalább 20%-át éghajlat-politikai fellépésekre fordítja. 2021-ben a Bizottság arról számolt be, hogy teljesítette ezt a célértéket, mivel 216 milliárd eurót (20,1%) költött éghajlat-politikai szempontból releváns intézkedésekre. A 2021–2027-es uniós költségvetésben ez az éghajlat-politikai célérték már 30%-ra emelkedik.

III Az ellenőrzés célja annak megállapítása volt, hogy a Bizottság a 2014 és 2020 közötti időszak tekintetében releváns és megbízható információkkal szolgált-e az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásokra nézve. Megvizsgáltuk, hogy a Bizottság hogyan alkalmazta módszertanát az éghajlat-politikai kiadások értékelése során, valamint hogy a bejelentett kiadások hogyan járultak hozzá az éghajlat-politikai fellépésekhez. Áttekintettük azt is, hogy milyen változások várhatóak az éghajlat-politikai kiadások 2020 utáni nyomon követése terén. Ezt a munkát azért végeztük el ebben az időpontban, hogy segítsünk a Bizottságnak az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó jövőbeli beszámolás javításában.

IV Megállapításunk szerint a bejelentett kiadások nem voltak mindig relevánsak az éghajlat-politikai fellépések szempontjából. Általános értékelésünk szerint a Bizottság túlbecsülte a mezőgazdasági támogatások olyan fő összetevőinek éghajlat-politikai hozzájárulását, mint a kölcsönös megfeleltetés, a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területek és a biogazdálkodás. Értékelésünket alátámasztják a Bizottság, illetve tudományos és nem kormányzati szervezetek publikációi is.

V Értékelésünk szerint a Bizottság hasonlóan túlbecsülte az infrastruktúra- és a kohéziós támogatások fő alfajainak – például a vasúti közlekedéssel, a villamos energiával és a biomasszával kapcsolatos támogatásoknak – az éghajlat-politikai hozzájárulását. A Bizottság nem élt konzervatív feltételezésekkel, és nem volt egységes az ezekről a projektekről történő beszámolás.

VI Megítélésünk szerint az éghajlat-politikai kiadásokról való beszámolás általában véve nem volt megbízható. Az alkalmazott módszertan jelentős mértékben alkalmazott közelítéseket, csak az éghajlatra gyakorolt lehetséges pozitív hatásokat követte nyomon, nem értékelte viszont az uniós éghajlat-politikai célokhoz való végső hozzájárulást. Fennállt annak a kockázata is, hogy a tervezett vagy lekötött összegeket nem fogják elkölteni. Emiatt még nagyobbra nőhet a bejelentett éghajlat-politikai kiadásoknak a valóságtól való eltérése. Egy esetben a Bizottság a nemzeti hozzájárulást is bevette az uniós beszámolásba.

VII Elemzésünk tanúsága szerint a Bizottság legalább 72 milliárd euróval túlbecsülte az éghajlat-politikai kiadásokat, és ennek a becsült többletnek több mint 80%-a mezőgazdasági támogatásokra vezethető vissza. Más szóval a 2014–2020-as uniós költségvetés mintegy 13%-át fordították éghajlat-politikai fellépésekre.

VIII Aggodalmunkat fejezzük ki a 2021–2027-es időszakra vonatkozó éghajlat-politikai beszámolás megbízhatóságával kapcsolatban. A beszámolási módszertanban javasolt javítások ellenére a 2014–2020 közötti időszakra nézve megállapított problémák többsége továbbra is fennáll. A 2020-ban bevezetett Next Generation EU finanszírozási eszköznek szerves része a jelentős károkozás elkerülését célzó elv, vagyis hogy a gazdasági tevékenységek nem veszélyeztethetik a környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai célkitűzéseket. Megállapítottuk azonban, hogy a Next Generation EU újabb kihívásokkal jár, mivel nem egyértelmű a kapcsolat a kifizetések és az éghajlat-politikai célkitűzések között.

IX Az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó jövőbeli beszámolás javítása érdekében javasoljuk, hogy a Bizottság szerezzon be tudományos bizonyítékokat az agrárpolitika hozzájárulásának alátámasztására, mivel ez a terület teszi ki az uniós éghajlat-politikai beszámolás legnagyobb részét. Javasoljuk továbbá az éghajlat-politikai beszámolás javítását a következők révén: a potenciálisan negatív éghajlati hatással járó uniós kiadások azonosítása, az egységes beszámolást biztosító iránymutatások kibocsátása, valamint a felhasználatlan összegek számbavétele. Ezenkívül a Bizottság értékelje, hogy az éghajlat-politikai kiadások mennyiben járulnak hozzá az uniós éghajlat- és energiapolitikai célkitűzések eléréséhez.

Bevezetés

01 Az éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoport szerint az éghajlati rendszerben bekövetkezett közelmúltbeli változások és az éghajlatra gyakorolt emberi hatás mértéke példa nélküli, és sok változás évszázadokra visszafordíthatatlan marad¹. Az Unió számára kulcsfontosságú prioritás, hogy az éghajlatváltozást belső politikák és a nemzetközi partnerekkel való együttműködés révén kezelje². Az **1. ábra** bemutatja az uniós éghajlat-politika építőelemeit.

1. ábra. Építőelemek

Forrás: Európai Számvevőszék.

Nemzetközi éghajlat-politikai kötelezettségvállalások

02 A 2005-ben hatályba lépett **Kiotói Jegyzőkönyv** értelmében az Európai Unió kötelezettséget vállalt arra, hogy 2008 és 2012 között az 1990-es szinthez képest 8%-kal csökkenti az üvegházhatást okozó gázok (ÜHG) kibocsátását³. A cél az, hogy e célérték elérésével korlátozottabb legyen a globális felmelegedés, ami segítene mérsékelni az éghajlatváltozást. Emellett a jegyzőkönyv tárgyalja az éghajlatváltozáshoz, illetve annak hatásaihoz való alkalmazkodást.

¹ IPCC, *Summary for Policymakers in Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, 2021, 21. o.

² Lásd: a Bizottság honlapja, Éghajlatpolitikai Főigazgatóság, [EU Action](#).

³ [2002/358/EK határozat](#) a Kiotói Jegyzőkönyv jóváhagyásáról.

03 2015-ben a [Párizsi Megállapodás](#) globális éghajlatváltozás-csökkentési célt határozott meg, amely szerint a globális felmelegedést „jóval” 2°C alá, lehetőleg 1,5°C-ra kell korlátozni. A megállapodás célja az is volt, hogy növelje a felek éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodóképességét. Az Unió és tagállamai 2016-ban ratifikálták a megállapodást.

Az uniós éghajlat-politikai keretrendszer főbb fejleményei

04 2011-ben a Bizottság bejelentette azt a célkitűzését, hogy az éghajlat-politikai kiadások arányát az **uniós költségvetésben** a 2014–2020-as időszakra vonatkozóan legalább 20%-ra növeli⁴. 2012-ben az Európai Parlament **állásfoglalást** fogadott el, amelyben támogatta, hogy „**kiadások** legalább 20%-a az éghajlathoz kapcsolódjon”. Az Európai Tanács 2013-as következtetése szerint „az éghajlatváltozás elleni fellépés céljaira fordított kiadások 2014 és 2020 között az **uniós kiadások** legalább 20%-át fogják kitenni”⁵. 2014-ben az Unió beépítette az éghajlatváltozással kapcsolatos támogatás uniós módszertanát az európai strukturális és beruházási alapokra vonatkozó jogszabályokba⁶.

05 Az éghajlat-politikai kiadások számszerűsítésére szolgáló bizottsági módszertan alapja az, hogy együtthatókat rendel az uniós programok egyes összetevőihöz, például beavatkozási területekhez vagy projektekhez, azoknak az éghajlat-politikai fellépésekhez való várható hozzájárulása alapján (lásd: [1. táblázat](#)). Ez a módszertan a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) riói mutatóinak kiigazított változata, amelyeket 1998-ban vezettek be a riói egyezmények célkitűzéseit a fejlesztési együttműködésben érvényesítő tevékenységek azonosítására⁷.

⁴ Bizottság, Az Európa 2020 stratégia költségvetése, [COM\(2011\) 500](#), 2011., II. rész, 13. o.

⁵ Európai Tanács, Következtetések (többéves pénzügyi keret), [EUCO 37/13](#), 2013, 10.bekezdés.

⁶ [215/2014/EU rendelet](#) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz nyújtott támogatás módszerei tekintetében.

⁷ OECD, [OECD DAC Rio Markers for Climate Handbook](#), 2. o.

1. táblázat. Az Európai Unió által alkalmazott három éghajlat-együttható

Az éghajlat-politikai célkitűzésekhez való várható hozzájárulás:	Jelentős	Mérsékelt	Nincs vagy jelentéktelen
Uniós éghajlat-együttható:	100 %	40 %	0 %

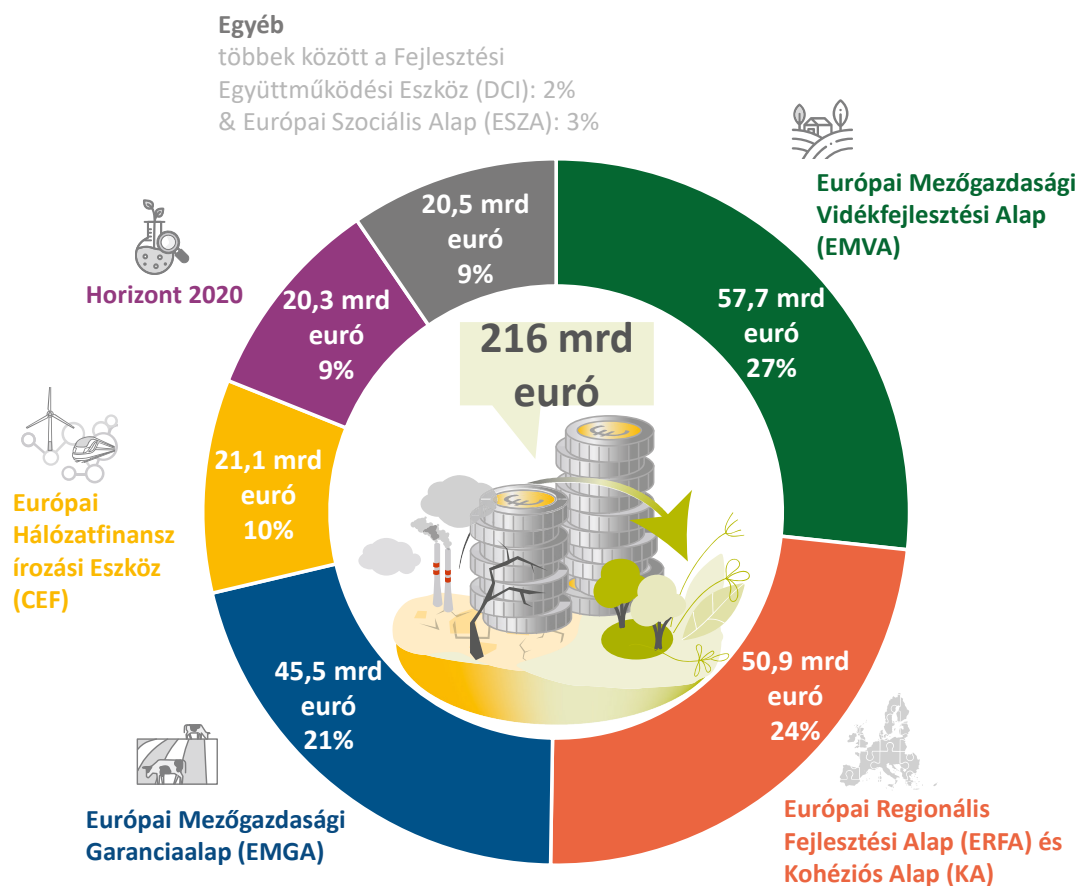
Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság „Az Európa 2020 stratégia költségvetése” című dokumentuma alapján, COM(2011) 500, II. rész, 15. o.

06 A Bizottság a költségvetési tervezetekben, valamint az uniós költségvetésre vonatkozó irányítási és teljesítményjelentéseiben évente beszámol az éghajlatváltozással kapcsolatos összes kiadásról. Ezt az évenkénti eljárást a Költségvetési Főigazgatóság és az Éghajlatpolitikai Főigazgatóság közösen vezeti. 2021 júniusában a Bizottság arról számolt be, hogy „az EU a 2014–2020-as költségvetésének 20,1%-át, azaz 216 milliárd eurót fordított az éghajlatváltozás elleni küzdelemre, ezzel megvalósította” 20%-os célkitűzését⁸. A **2. ábra** az ehhez a célkitűzéshez hozzájáruló fő kiadási programokat mutatja be.

⁸ Bizottság, *2020 Annual Management and Performance Report for the EU budget*, I. kötet.

2. ábra. Az éghajlat-politikai hozzájárulás a 2014–2020-as uniós költségvetésen belül, a Bizottság beszámolója szerint

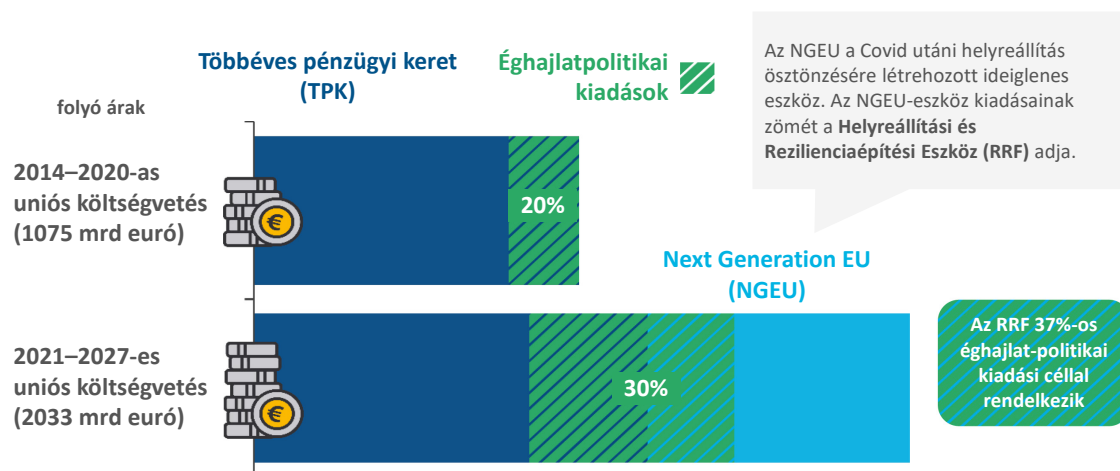

Megjegyzés: Az „egyéb” kategória magában foglalja az Európai Szomszédsági Támogatási Eszközt, a környezetvédelmi és éghajlat-politikai programot, az Előcsatlakozási Támogatási Eszközt, a humanitárius segítségnyújtást stb. is.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság *2020 Annual Management and Performance Report for the EU budget* c. dokumentuma alapján.

07 A 2021–2027 közötti időszakra az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság azt az átfogó célt tűzte ki, hogy az éghajlat-politikához való hozzájárulás 30% legyen, ami magasabb, mint az előző programozási időszakban (lásd: **3. ábra**).

3. ábra. Az uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadási céljai

Forrás: Európai Számvevőszék, az alábbi dokumentumok alapján: Bizottság, Modern költségvetés a polgárainak védelmet, biztonságot és lehetőségeket nyújtó Unió számára; A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret, COM(2018) 321; Az Európai Tanács rendkívüli ülésének következtetései, EUCO 10/20, 2020, 7. o.; Bizottság, Iránymutatás a tagállamoknak: Helyreállítási és rezilienciaépítési tervek, SWD(2020) 205, 5. o.

08 2019-ben a Bizottság közzétette az **európai zöld megállapodásról szóló közleményét**, amely megállapodás célja „az Uniót olyan igazságos és virágzó társadalommá alakítani, amely modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkezik”. A zöld megállapodásról szóló közlemény meghatározta a 2030-ra és 2050-re vonatkozó uniós éghajlat-politikai tervet. Az Európai Tanács jóváhagyta azt a célkitűzést, hogy az Unió 2050-re klímasemlegessé váljon⁹.

09 2021-ben az Unió elfogadta az **európai klímarendeletet**, amely 2050-re nulla nettó ÜHG-kibocsátást határozott meg mint kötelező uniós célkitűzést. Kitűzte azt a köztes célt is, hogy 2030-ig (1990-hez képest) 55%-kal kell csökkenteni a nettó kibocsátást. A Bizottság „**Irány az 55%!**” intézkedéscsomagja támogatja a 2030-ra kitűzött köztes cél felé tett előrelépést. Az ebben foglalt egymáshoz kapcsolódó jogalkotási javaslatok, felülvizsgálatok és módosítások listája olyan szakpolitikai területeket ölel fel, mint az energiaügy, az éghajlat-politika, az épületek, a földhasználat, a földhasználat-megváltoztatás és az erdőgazdálkodás, beleértve egy „Szociális Klímaalap” létrehozását is.

⁹ Az Európai Tanács következtetései, EUCO 29/19, 2019.

10 A Bizottság 2013-ban közzétette az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégiát, 2021-ben pedig egy új stratégiát¹⁰. Az európai klímarendelet előírja az uniós intézmények és a tagállamok számára, hogy törekedjenek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra.

11 Az Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere (ETS) támogatja a kibocsátáscsökkentést az energiaigényes iparágakban, a villamosenergia- és hőtermelésben, valamint a légi közlekedésben¹¹ (lásd: **1. háttérmagyarázat**). Más gazdasági ágazatok a közös kötelezettségvállalásra vonatkozó uniós jogszabályok hatálya alá tartoznak, amelyek az uniós célkitűzés támogatása érdekében nemzeti kibocsátáscsökkentési célértékeket határoznak meg¹².

1. háttérmagyarázat. Az Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Az uniós ETS-rendszer fix összkvótás kereskedési programként működik, amelynek keretében az érintett üzemeltetőknek minden általuk kibocsátott szén-dioxid tonna-egyenérték után egy kibocsátási egységet kell leadniuk. A kibocsátási egységeket ezek az üzemeltetők kaphatják ingyenesen, megszerezhetik árverésen vagy egymás közti kereskedés révén. A rendelkezésre álló összes kibocsátási egység száma minden évben tovább csökken, ezért nevezzük a rendszert fix összkvótásnak.

12 Az Unió 2020-as és 2030-as energia- és éghajlat-politikai célkitűzései között szerepelnek az ÜHG-kibocsátás csökkentésére, a megújuló energia használatának növelésére és az energiahatékonyság előmozdítására vonatkozó célok (lásd: **4. ábra**, **5. ábra** és **6. ábra**). 2021-ben az európai klímarendelet kötelező célt tűzött ki a klímasemleges Európai Unió 2050-ig történő megvalósítására vonatkozóan

¹⁰ Bizottság, Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása – Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia, COM(2021) 82.

¹¹ Az uniós ETS-rendszerről szóló 2003/87/EK irányelv I. melléklete.

¹² A 2009/406/EK határozat az ÜHG-kibocsátásnak a 2020-ig terjedő időszakra szóló kötelezettségvállalásoknak megfelelő szintre történő csökkentéséről, valamint az (EU) 2018/842 rendelet a tagállamok által 2021-től 2030-ig teljesítendő ÜHG-kibocsátás-csökkentésről

(lásd: [09. bekezdés](#)), a Bizottság pedig új célokat javasolt a megújuló energiára és az energiahatékonyságra vonatkozóan¹³.

13 Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) beszámolója szerint:

- o Az Unió teljesítette a 2020-ra kitűzött 20%-os ÜHG-csökkentési célt, miután 2019-re már 24%-kal csökkentette az 1990-es szinthez képest mért ÜHG-kibocsátást (lásd: [4. ábra](#)).
- o A megújuló energiaforrásokból származó energiafogyasztás részaránya 2019-ben 19,7% volt, míg ugyanezt 2020-ra nézve 21,3%-ra becsülték (lásd: [5. ábra](#)).
- o Az energiafogyasztás 2006 óta megfigyelhető csökkenő tendenciája 2015-ben megfordult, de az EEA becslése szerint az Unió elérte a 2020-ra kitűzött célt, miután 24%-kal csökkentette a primerenergia-fogyasztást (lásd: [6. ábra](#)).

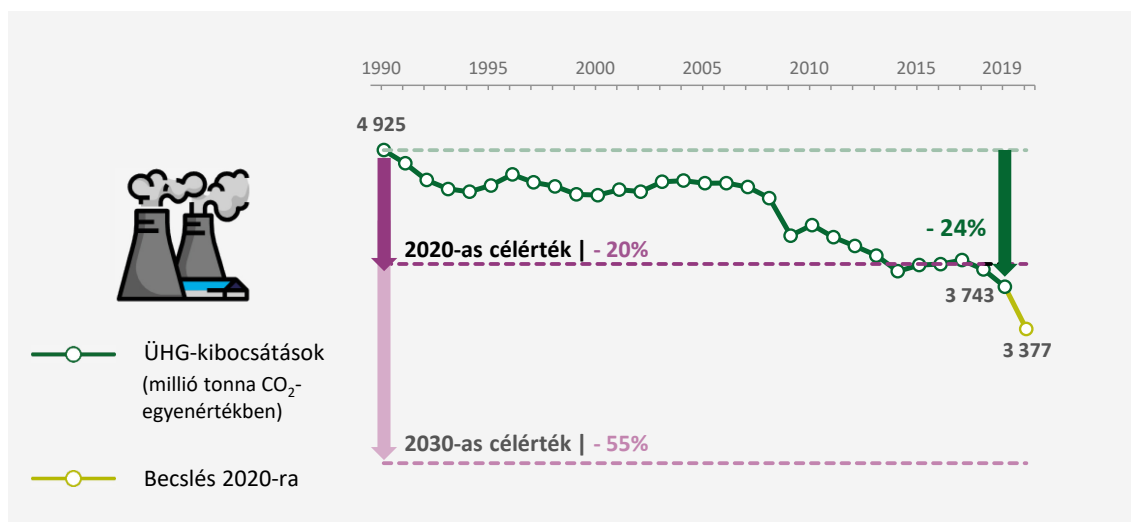
A Covid19-világjárvány 2020-ban hatással volt az ÜHG-kibocsátásra és az energiafogyasztásra¹⁴.

---

¹³ Bizottság, Javaslat – A megújuló energiára vonatkozó különböző irányelvek módosítása, COM(2021) 557; Bizottság, Javaslat – Irányelv az energiahatékonyságról (átdolgozás), COM(2021) 558.

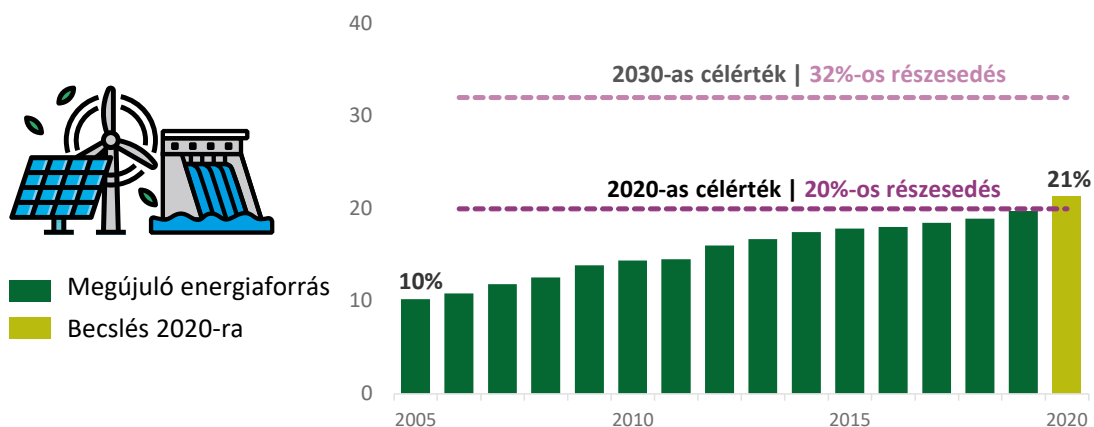
¹⁴ A 2020-ra vonatkozó előrejelzés az EEA 13/2021. sz. jelentésében: *Trends and projections in Europe 2021*.

4. ábra. Az ÜHG-kibocsátás csökkentésére vonatkozó uniós célkitűzések (az 1990. évi alapértékekhez képest)

Forrás: Európai Számvevőszék, az alábbi dokumentumok alapján: Ez kimaradt!: 1990–2019-es időszakra vonatkozóan a [EEA greenhouse gases - data viewer](#); a 2020-ra vonatkozó előrejelzés tekintetében az [EEA 13/2021. sz. jelentése: Trends and projections in Europe 2021](#).

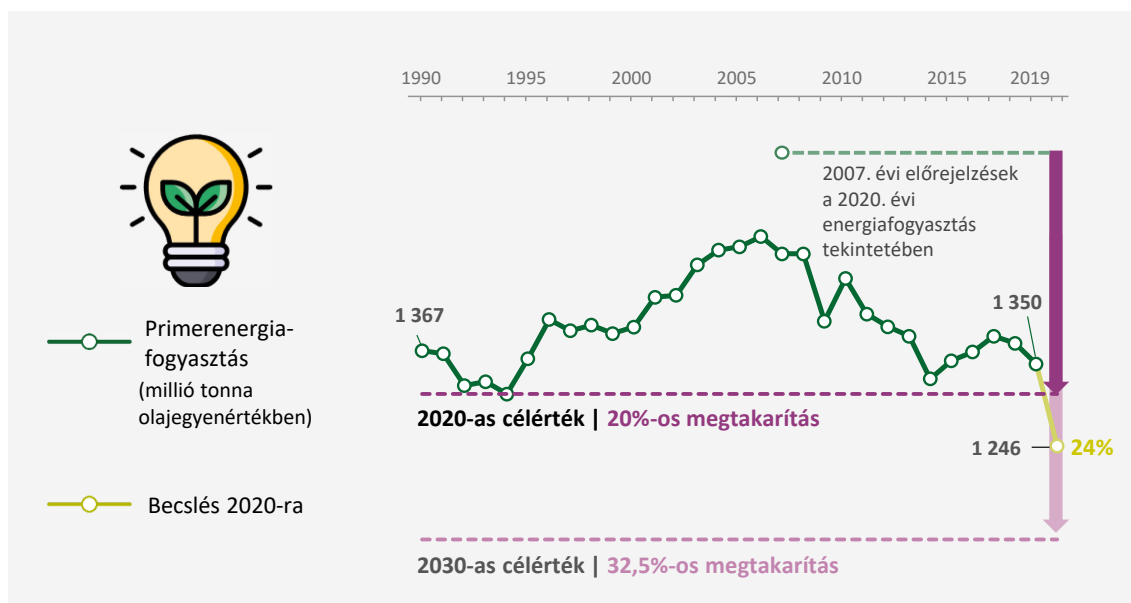
5. ábra. A megújuló forrásokból származó energiafogyasztás aránya az Unióban

Megjegyzés: 2021-ben a Bizottság új célértéket javasolt 2030-ra.

Forrás: Európai Számvevőszék, az [EEA adatai](#) alapján.

6. ábra. Unió energiateremtési célkitűzések (a 2020-ra előrejelzett energiafogyasztáshoz viszonyítva)

Megjegyzés: 2021-ben a Bizottság új célértéket javasolt 2030-ra.

Forrás: Európai Számvevőszék, az EEA adatai alapján.

14 A Bizottság arról számolt be, hogy nemzeti szinten az energiamegtakarítás zöme energiateremtési kötelezettségeknek vagy az energiaadóztatásnak tudható be, nem pedig közberuházásoknak¹⁵. A Számvevőszék korábbi jelentéseinek következtetése szerint a meglévő monitoringrendszer segítségével lehetetlen értékelni, hogy az uniós költségvetés mennyiben járul hozzá az épületekre és a vállalkozásokra vonatkozó uniós energiateremtési célkitűzéshez. Megítélésünk szerint a mintában szereplő projektek szerény mértékben fognak hozzájárulni az energiateremtési célkitűzésekhez¹⁶.

¹⁵ Bizottság, A tagállamok által a 2020-ra vonatkozó nemzeti energiateremtési célkitűzések elérése terén elért előrehaladás 2019. évi értékelése, COM(2020) 326.

¹⁶ Európai Számvevőszék, 11/2020. sz. különjelentés: Az épületek energiateremtési kötelezettsége: továbbra is jobban kell összpontosítani a költségteremtésre, 02/2022. sz. különjelentés: Vállalkozások energiateremtési kötelezettsége – Van némi energiamegtakarítás, de a tervezést és a projektkiválasztást hiányosságok jellemzik.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

15 Fő ellenőrzési kérdésünk azt vizsgálta, hogy a Bizottság releváns és megbízható információkkal szolgált-e a 2014–2020-as időszakra vonatkozó éghajlat-politikai kiadásokról. Elemeztük továbbá az azon cél felé tett előrehaladást is, hogy az uniós költségvetés legalább 20%-át éghajlat-politikai fellépésekre fordítsák. Megvizsgáltuk, hogy a Bizottság hogyan alkalmazta módszertanát az éghajlat-politikai kiadások elszámolását illetően, valamint megvizsgáltuk az éghajlat-politikai beszámolás megbízhatóságát. Végezetül áttekintettük az éghajlat-politikai kiadások 2020 utáni nyomon követésére szolgáló uniós keretrendszert.

16 Azért döntöttünk úgy, hogy ezt az ellenőrzést most végezzük el, mert a témakör kiemelt fontossággal bír a nemzetközi és az uniós politikában. Emellett az éghajlat-politikai kiadások és beszámolás olyan horizontális kérdés, amely az uniós költségvetés jelentős részét lefedi (lásd: [1. ábra](#)). Jelentésünk segíteni fogja a Bizottságot abban, hogy a 2021–2027-es programozási időszakban javítsa az éghajlat-politikai beszámolás relevanciáját és megbízhatóságát. Arra számítunk, hogy megállapításaink és ajánlásaink hasznosak lesznek a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló uniós célkitűzés összefüggésében.

17 Az ellenőrzés kibővíti az e téren végzett korábbi munkánkat, amely az éghajlat-politikai kiadások túlbecsléséhez vezető hiányosságokat tárt fel az éghajlat-politikai intézkedések nyomon követésére használt módszertanban¹⁷. Mélyrehatóbban vizsgáltunk korábban áttekintett területeket, és más területekre is kiterjesztettük vizsgálódásunkat. A [melléklet](#) felsorolja azon korábbi ajánlásainkat, amelyek ellenőrzési eredményeinket kiegészítve továbbra is relevánsak az éghajlat-politikai beszámolás szempontjából.

18 A Bizottság módszertanában szereplő három uniós éghajlat-együtthető (lásd: [2. táblázat](#)) alkalmazásával újraértékeljük az uniós költségvetés hozzájárulását az éghajlat-politikai fellépésekhez. Ehhez felhasználtuk a rendelkezésre álló tudományos bizonyítékokat, korábbi munkánk és a vonatkozó ellenőrzési tesztelés eredményeit. Tekintettel a vizsgálat jellegére és arra, hogy adatok korlátozottan álltak rendelkezésre,

---

¹⁷ Európai Számvevőszék, [17/2013. sz. különjelentés](#): Az éghajlatváltozás elleni küzdelem uniós finanszírozása a külső segítségnyújtás keretében; [31/2016. sz. különjelentés](#): Az uniós költségvetés legalább egyötöde szolgáljon éghajlat-politikai célt: halad az ambiciózus munka, de nagy a kockázata, hogy nem teljesülnek a várakozások, 2016; [01/2020. sz. áttekintés](#): Az uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadásainak nyomon követése.

számszerűsítésünk tájékoztató jellegű. Ellenőrzésünk kiterjedt valamennyi olyan uniós programra, amely az éghajlat-politikai beszámolóhoz több mint 2%-kal járult hozzá (lásd: **2. ábra**). A **7. ábra** összefoglalja ellenőrzési megközelítésünket és a bizonyítékok fő forrásait.

7. ábra. Ellenőrzési megközelítésünk és a bizonyítékok fő forrásai

A bejelentett éghajlat-politikai kiadások adatainak elemzése, valamint a legjelentősebb intézkedések és projektek áttekintése

Eszmecsere érdekelt felekkel és nem kormányzati szervezetek, a tudományos körök és nemzetközi szervezetek szakértőivel¹ az észrevételeinket alátámasztó bizonyítékok megerősítése érdekében

Megbeszélések nemzeti hatóságokkal (Franciaország, Írország) éghajlat-politikai beszámolásuk gyakorlatának összehasonlító értékelésére

Az éghajlat-politikai kiadásokkal kapcsolatos jogszabályok, stratégiák, iránymutatások, értékelések és bizottsági munkadokumentumok vizsgálata

A legfőbb ellenőrző intézményektől, tudományos szakemberektől, nem kormányzati szervezetektől és agytrösztöktől származó tudományos tanulmányok és közzétett jelentések áttekintése

A dokumentáció áttekintése és interjúk tizenegy bizottsági részleg tisztviselőivel²

¹ OECD, Éghajlat-politikai Hálózat, Európai Környezetpolitikai Intézet, Európai Politikai Tanulmányok Központja, Európai Beruházási Bank.

² Költségvetési Főigazgatóság; Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság; a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága; Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság; Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatóság; Energiaügyi Főigazgatóság; Éghajlatpolitikai Főigazgatóság; Kutatási és Innovációs Főigazgatóság; Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság; a Nemzetközi Partnerségek Főigazgatósága, Strukturálisreform-támogató Főigazgatóság; Helyreállítási és Rezilienciaépítési Munkacsoport.

Forrás: Európai Számvevőszék.

Észrevételek

A bejelentett kiadások nem mindig relevánsak az éghajlat-politikai fellépések szempontjából

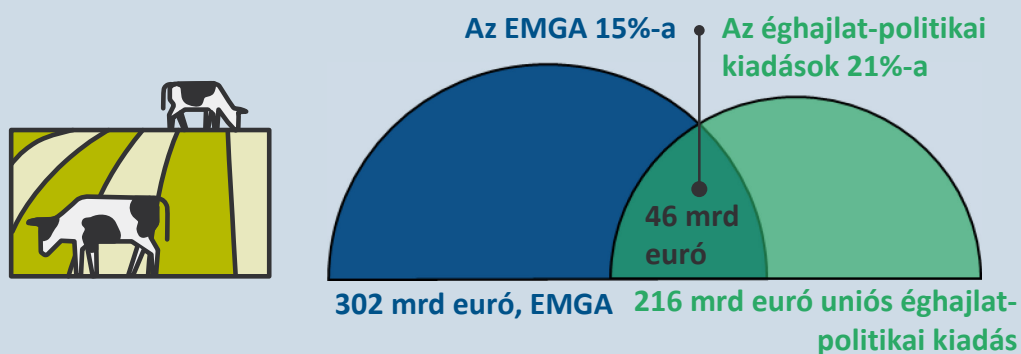
19 Ha valamely uniós kiadás a beszámolás szerint éghajlat-politikai szempontból releváns, akkor annak az éghajlatváltozás mérséklésére vagy az ahhoz való alkalmazkodásra kell törekednie, hozzá kell járulnia az Unió energia- és éghajlat-politikai célkitűzéseihez, vagy kezelnie kell az éghajlatváltozás hatásait és kockázatait. Az éghajlat-politikához hozzájáruló kiadásokat reális éghajlati együtthatók alkalmazásával kell kiszámítani. Ez a szakasz a beszámolás szerint éghajlat-politikai szempontból releváns uniós közkiadási programok fő területeit – mezőgazdaság, infrastruktúra és kohézió – vizsgálja.

A bejelentett uniós éghajlat-politikai kiadások fele a mezőgazdasággal kapcsolatos, ám a mezőgazdasági üzemek kibocsátásai mégsem csökkennek

20 A közös uniós agrárpolitika két fő összetevője az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA). Főbb jellemzőiket és a 2014–2020-as éghajlat-politikai beszámolóhoz való hozzájárulásukat a [2. háttérmagyarázat](#) és a [3. háttérmagyarázat](#) foglalja össze.

2. háttérmagyarázat. A 2014–2020-as éghajlat-politikai beszámolóhoz való hozzájárulás: az EMGA közvetlen kifizetései

Az **Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA)** uniós közvetlen kifizetéseket és piaci intézkedéseket finanszíroz a közös agrárpolitika (KAP) keretében. Az EMGA finanszírozásának zömét kitevő közvetlen kifizetések olyan (pl. területalapú) kifizetések, amelyeket közvetlenül nyújtanak a mezőgazdasági termelőknek.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság beszámolója alapján.

21 A bejelentett uniós éghajlat-politikai kiadások fele a mezőgazdasághoz kapcsolódik (lásd: [2. ábra](#)). Egy 2021. évi számvevőszéki jelentés megállapítja, hogy az uniós mezőgazdaságból származó ÜHG-kibocsátás 2010 óta nem csökkent¹⁸. Az éghajlatváltozás **mérséklésére** vonatkozó egyes modellvizsgálatok szerint közvetlen kifizetések híján a mezőgazdaságból származó uniós ÜHG-kibocsátás 2,5–4,2%-kal alacsonyabb lenne. Ez a mezőgazdasági tevékenység – legnagyobbbrészt a szarvasmarha-tenyésztés – visszaeséséből következik¹⁹. Ha az Unióban a közvetlen kifizetések / a mezőgazdasági tevékenység csökkentéséből eredően csökkenne az ÜHG-kibocsátás, azt részben semlegesítené az Unión kívüli kibocsátások növekedése (kibocsátásáthelyezés)²⁰.

¹⁸ Európai Számvevőszék, [16/2021. sz. különjelentés](#): Közös agrárpolitika és éghajlat-politika: Az uniós éghajlat-politikai kiadások fele a közös agrárpolitikához kapcsolódik, ám a mezőgazdasági üzemek kibocsátásai mégsem csökkennek.

¹⁹ Brady, M. et al.: *Impacts of Direct Payments*, 2017, 70. o., 88–89. o.; M'barek, R. et al.; *Scenar 2030 - Pathways for the European agriculture and food sector beyond*, 2020, 144. o.

²⁰ Uo.

22 Az olyan gazdálkodási gyakorlatok, mint a takarónövények termesztése vagy a talaj szervesanyag-tartalmának szinten tartása, mind az éghajlatváltozás mérséklése, mind az ahhoz való alkalmazkodás szempontjából előnyös²¹. Az **alkalmazkodást** illetően a közvetlen kifizetésekből származó jövedelem növeli a gazdaságok azon képességét, hogy kezeljék az éghajlatváltozás okozta negatív sokkhatásokat²². A közvetlen kifizetés azonban fenntarthat nem életképes mezőgazdasági üzemeket, ami lassítja az alkalmazkodáshoz esetleg szükséges strukturális változásokat²³.

23 A Bizottság a közvetlen kifizetések éghajlatváltozáshoz való hozzájárulásának kiszámításához mind a zöldítő, mind a nem zöldítő összetevőket figyelembe veszi²⁴. A **zöldítés** az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatok alkalmazását jelenti. A mezőgazdasági kistermelők úgy is részesülhetnek a zöldítés előnyeiből, hogy nem kell zöldítési előírásoknak megfelelniük²⁵. A zöldítési előírások nem vonatkoznak a „meghatározás szerint zöldnek” minősülő gazdaságokra (pl. biogazdálkodókra) sem. A **nem zöldítő** összetevők hozzájárulása többnyire a kölcsönös megfeleltetési előírások – a környezetvédelemre, az élelmiszer-biztonságra, az állategészségügyre és állatjólétre, valamint a földgazdálkodásra vonatkozó szabályok – betartásából következik.

---

²¹ Chahal, I. et al. *Cumulative impact of cover crops on soil carbon sequestration and profitability in a temperate humid climate*, 2020.

²² Európai Számvevőszék, **23/2019. sz. különjelentés**: A mezőgazdasági termelők jövedelmének stabilizálása: átfogó eszközkészlet áll rendelkezésre, de orvosolni kell az eszközök alacsony mértékű kihasználtságát és a túlkompenzációt.

²³ Bizottság *Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions*, Alliance Environnement, 2019, 113. o.

²⁴ Európai Számvevőszék, **01/2020. sz. áttekintés**: Az uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadásainak nyomon követése, 7. ábra.

²⁵ **1307/2013/EU rendelet** a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról.

24 Mivel a **zöldítés** az éghajlat-politikai célkitűzésekre is hivatkozik²⁶, a Bizottság módszertana szerint az éghajlat-politika szempontjából releváns, és ahhoz összesen 28 milliárd euróval járul hozzá. Ezért úgy értékelhető, hogy a zöldítés megfelel a módszertannak. Egy, a Bizottság által közzétett értékelő tanulmány megállapítása szerint azonban a zöldítés hatása az éghajlatváltozás mérséklésére „nagyon bizonytalan, de valószínűleg alacsony”²⁷. Más tanulmányok is azt jelzik, hogy a zöldítésnek csak minimális a hatása, csupán a mezőgazdasági területek 2–5%-án változtatnak miatta a gazdálkodási gyakorlatokon²⁸. Ennek az az oka, hogy a zöldítési előírások nagyrészt egybeesnek a már meglévő mezőgazdasági gyakorlatokkal. Egy korábbi jelentésünkben megállapítottuk, hogy a zöldítés kevésbé védi a gyepterületekben felhalmozódott szén-dioxidot, és csak csekély mértékben hat ki az ÜHG-kibocsátásra²⁹.

25 A Bizottság szerint a **nem zöldítő** költségvetés 20%-a mérsékelten járul hozzá az éghajlat-politikai fellépésekhez (40%-os együttható), és 17,5 milliárd eurót tesz ki. Ennek eredménye a nem zöldítő összetevőből származó nettó 8%-os hozzájárulás. A Bizottság indoklása szerint a 20%-os súlyozási tényező a kölcsönös megfeleltetés megsértése esetén alkalmazandó szankció helyettesítője. Értékelésünk szerint a nem zöldítő összetevőnek az éghajlat-politikai fellépésekhez való hozzájárulása elhanyagolható (**2. táblázat**).

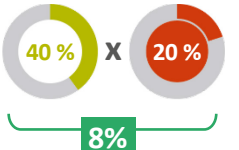

²⁶ A mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról szóló [1307/2013/EU rendelet](#) (42) és (44) preambulumbekkezdése.

²⁷ Bizottság, *Evaluation study of the payment for agricultural practices beneficial for the climate and the environment*, Alliance Environnement and the Thünen Institute, 2017.

²⁸ Európai Számvevőszék, [21/2017. sz. különjelentés](#): A zöldítés: bonyolultabb, környezetvédelmi szempontból egyelőre még nem eredményes jövedelemtámogatási rendszer, 28. bekezdés és 5. ábra; Gocht, A. et al.: *Economic and Environmental Impacts of CAP Greening: CAPRI Simulation Results*, 2017; Louhichi, K. et al.: *Economic impacts of CAP greening: application of an EU-wide individual farm model for CAP analysis (IFM-CAP)*, 2017.

²⁹ Európai Számvevőszék, [21/2017. sz. különjelentés](#): A zöldítés: bonyolultabb, környezetvédelmi szempontból egyelőre még nem eredményes jövedelemtámogatási rendszer, 43–46. bekezdés.

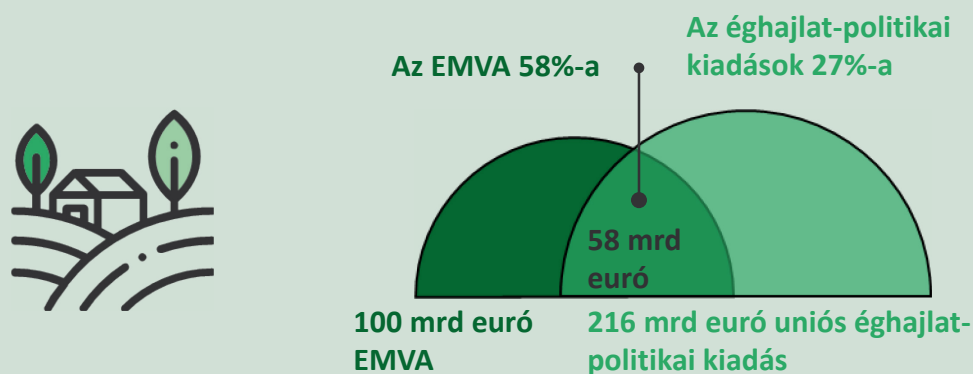
2. táblázat. A Számvevőszék értékelése a nem zöldítő összetevőnek az éghajlat-politikai fellépésekhez való hozzájárulásáról

A nem zöldítő összetevő és az alkalmazott éghajlat-együtthető	A Számvevőszék értékelése a Bizottság módszertana alapján és ennek hatása a beszámolásra	
A nem zöldítő összetevő hozzájárulása: 17,5 milliárd euró		
<p>Kölcsönös megfeleltetés:</p> <p>(minimális talajborítás)</p> <p>(talajerózió)</p> <p>(szerves anyag a talajban)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ a szankciók mértéke a gyakorlatban jelentősen elmarad a 20%-tól – a mezőgazdasági termelők gyakran csak korai figyelmeztetésben részesülnek, és elmarad a szankció^{a,b,c}; ➔ a szankciók nem vonatkoznak a mezőgazdasági kistermelőkre, a szabálykövetés szintje változó, és előfordulnak jogsértések^{b,c,d}; ➔ egy értékelő tanulmány jelzi a holtteherhatás kockázatát, mivel a tagállamok összehangolhatják a kölcsönös megfeleltetési szabályokat a meglévő gyakorlatokkal^e; 🔴 az összesen 8%-os hozzájárulás jelentéktelen, nem pedig mérsékelt. 	 <p>17,5 milliárd eurós valószínű túlbecslés</p>

Forrás: **a:** Európai Számvevőszék, 01/2020. sz. áttekintés: Az uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadásainak nyomon követése, 27. bekezdés; **b:** Európai Számvevőszék, 26/2016. sz. különjelentés: A kölcsönös megfeleltetés eredményesebbé tétele és az egyszerűsítés elérése továbbra is kihívást jelent, 29. o.; **c:** Európai Számvevőszék, 31/2016. sz. különjelentés: Az uniós költségvetés legalább egyötöde szolgáljon éghajlat-politikai célt: halad az ambiciózus munka, de nagy a kockázata, hogy nem teljesülnek a várakozások; **d:** Bizottság, DG AGRI – 2019. évi éves tevékenységi jelentés; Mellékletek, 192. o.; **e:** Bizottság *Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions*, Alliance Environnement, 2019, 96. o.

3. háttérmagyarázat. A 2014–2020-as éghajlat-politikai beszámolóhoz való hozzájárulás: vidékfejlesztés

Az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)** a KAP keretében társfinanszírozza az uniós vidékfejlesztést. Célja, hogy versenyképesebbé tegye a mezőgazdasági és erdészeti ágazatot, javítsa a környezetet és az életminőséget a vidéki területeken, és ösztönözze a vidéki gazdaság diverzifikációját.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság beszámolója alapján.

26 Nem világos, hogy az uniós vidékfejlesztési finanszírozás milyen hatást gyakorol az éghajlatváltozás **mérséklésére**. Egy bizottsági tanulmány szerint a vidékfejlesztési kiadások nélkül a mezőgazdasági termelés csökkenne, és a mezőgazdaságból származó uniós ÜHG-kibocsátás 2030-ra 1,6%-kal alacsonyabb lehetne³⁰. Az uniós ÜHG-kibocsátás csökkentését azonban részben semlegesítené az Unión kívüli kibocsátások növekedése (lásd: [21.](#) bekezdés). Egy másik bizottsági értékelés becslése szerint egyes vidékfejlesztési intézkedések (főként a Natura 2000) 1,1%-kal csökkentik a mezőgazdaságból származó ÜHG-kibocsátást. Az értékelés azonban elismeri, hogy becslése eltúlozza a Natura 2000 kifizetések hatását, és egyes tényezőket kétszeresen számít be³¹. Egy korábbi számvevőszéki jelentésben azt állapítottuk meg, hogy a vidékfejlesztési támogatást ritkán használták fel eredményesen a hatásmérséklés

³⁰ M'barek, R. et al.; *Scenar 2030 - Pathways for the European agriculture and food sector beyond*, 2020, 115, 144 o.

³¹ Bizottsági szolgálati munkadokumentum a közös agrárpolitika éghajlatváltozásra és üvegházhatásúgáz-kibocsátásra gyakorolt hatásának értékeléséről, 23–24. o.

terén³². A vidékfejlesztési kifizetések hozzájárulhatnak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz (lásd: **22.** bekezdés és **3. táblázat**).

27 Annak kiszámításához, hogy a vidékfejlesztési kiadások mennyiben járulnak hozzá az éghajlat-politikai fellépésekhez, a Bizottság éghajlat-együtthatókat rendel az EMVA különböző prioritásaihoz és kiemelt területeihez. Például az EMVA 4. prioritása („A mezőgazdasághoz és az erdészethez kapcsolódó ökoszisztémák helyreállítása, megőrzése és javítása”) és 5. prioritása („Erőforrás-hatékony, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens gazdaság”) 100%-os éghajlati együtthatóval bír. Míg az 5. prioritás esetében egyértelműen megjelenik éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzés, a 4. prioritásnál ez nem áll fenn, bár a Bizottság szerint jelentős hatás várható az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás szempontjából. Egy korábbi számvevőszéki jelentés kevés támaszt talált az esettanulmányokban, az áttekintett szakirodalomban, illetve a Bizottság belső feljegyzéseiben arra nézve, hogy a 4. prioritásra 100%-os éghajlat-együttható legyen érvényes³³. A **3. táblázat** a 4. prioritás legjelentősebb intézkedéseire vonatkozó értékelésünket mutatja be.

---

³² Európai Számvevőszék, **16/2021. sz. különjelentés**: Közös agrárpolitika és éghajlat-politika: Az uniós éghajlat-politikai kiadások fele a közös agrárpolitikához kapcsolódik, ám a mezőgazdasági üzemek kibocsátásai mégsem csökkennek, VII. bekezdés.

³³ Európai Számvevőszék, **31/2016. sz. különjelentés**: Az uniós költségvetés legalább egyötöde szolgáljon éghajlat-politikai célt: halad az ambiciózus munka, de nagy a kockázata, hogy nem teljesülnek a várakozások, Melléklet.

3. táblázat. A Számvevőszék értékelése az EMVA 4. prioritásának az éghajlat-politikai fellépésekhez való hozzájárulásáról

EMVA-intézkedés és alkalmazott éghajlat-együttható	A Számvevőszék értékelése a Bizottság módszertana alapján és ennek hatása a beszámolásra	
Hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal bíró területek: 16,1 milliárd euró		
 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ nem foglalkoznak közvetlenül az éghajlatváltozással^a; ➔ megelőzik a földterületek termelésből való kivonását^a (megelőznek erdőtüzeket), de megakadályozzák az ökológiai helyreállítást (erdősítés) is^b; ➔ ösztönözik a mezőgazdasági termelés és ezáltal az ÜHG-kibocsátási szintek fenntartására^b. 	 16,1 milliárd eurós valószínű túlbecslés
Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó agrár-környezetvédelmi intézkedések: 15,7 milliárd euró		
 	<ul style="list-style-type: none"> 📌 támogatnak éghajlatbarát gyakorlatokat (pl. takarónövények, talaj széntartalma)^{a,b}; ➔ nagy hangsúlyt fektetnek a biológiai sokféleségre^b; ➔ egyes programoknak nincs vagy nagyon korlátozott a hatása az éghajlatra (pl. a növénytermesztés diverzifikálása)^{b,c}. 	 9,4 milliárd eurós valószínű túlbecslés
Biogazdálkodás: 7,5 milliárd euró		
 	<ul style="list-style-type: none"> 📌 a biogazdálkodásra való áttérés kibocsátás-csökkenéssel és a talajminőség javulásával jár (ha kevesebb műtrágyát használnak)^d; ➔ a termelés diverzifikálása révén fokozhatja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, de ekkor egyes eszközöket (pl. biotechnológia, növényvédő szerek) nem lehet használni^e; 🚫 az alacsonyabb hozamú biogazdálkodás miatt másutt megnőhet a termelés, illetve a kibocsátások^d. 	 4,5 milliárd eurós valószínű túlbecslés

Forrás: Európai Számvevőszék, a következők alapján: **a:** A Bizottság értékelése a KAP éghajlatváltozásra és üvegházhatásúgáz-kibocsátásra gyakorolt hatásáról, *SWD(2021) 115*, 40., 53. o.; **b:** Bizottság, *Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions*, 2019, 19., 127., 129., 245. o.; **c:** Európai Számvevőszék, *31/2016. sz. különjelentés: Az uniós költségvetés legalább egyötöde szolgáljon éghajlat-politikai célt: halad az ambiciózus munka, de nagy a kockázata, hogy nem teljesülnek a várakozások*, 52. bekezdés; **d:** Smith, L. G. et al, *The greenhouse gas impacts of converting food production in England and Wales to organic methods*, 4. o., 2019; **e:** Purnhagen, K.P., et al, *Europe's Farm to Fork Strategy and Its Commitment to Biotechnology and Organic Farming: Conflicting or Complementary Goals?*, 603., 605. o., 2021.

28 Egy 2016-os jelentésben megvizsgáltuk „a helyi fejlesztés előmozdítását a vidéki térségekben” (6B. prioritás), és megállapítottuk, hogy az összességében nem járul hozzá jelentős mértékben az éghajlat-politikai célkitűzésekhez³⁴. Projektelemezésünk (lásd: **4. táblázat**) megerősíti, hogy a 40%-os éghajlat-együttható nem volt indokolt.

4. táblázat. A Számvevőszék értékelése az EMVA 6B. prioritásának az éghajlat-politikai fellépésekhez való hozzájárulásáról

 <p>Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben</p>	 <p>Közösségvezérelt helyi fejlesztés</p>
<p>4,8 milliárd euró</p>	<p>6,8 milliárd euró</p>
<p>A projekteknek része lehet megújuló energiába vagy energiamegtakarításba történő beruházás, de tesztelésünk tanúsága szerint a legtöbb projekt nem kapcsolódott az éghajlatpolitikához, vagy potenciálisan káros is volt az éghajlatra (pl. infrastruktúra kiépítése).</p>	<p>Tesztelésünk megerősítette, hogy ezek a projektek főként társadalmi vagy gazdasági szempontokat érintettek, és jelentéktelen mértékben (vagy sehogy sem) járultak hozzá az éghajlat-politikai fellépésekhez.</p>
<p>A 2014–2020-as időszakra vonatkozó megbízhatósági nyilatkozatunk alapján szolgáló, ezen intézkedés keretében finanszírozott 17 projekt közül:</p> <ul style="list-style-type: none"> -> tíz volt helyi közúttal kapcsolatos (negatív hatás az éghajlatra); -> kettő kapcsolódott éghajlat-politikai fellépésekhez. 	<p>Az ezen intézkedésről szóló különjelentésünk alapján szolgáló 78 EMVA-projekt közül³⁵:</p> <ul style="list-style-type: none"> -> egy kapcsolódott éghajlat-politikai fellépésekhez. <p>Az ezen intézkedés keretében finanszírozott, a 2014–2020-as időszakra vonatkozó megbízhatósági nyilatkozatunk alapján szolgáló 18 projekt közül:</p> <ul style="list-style-type: none"> -> egy kapcsolódott éghajlat-politikai fellépésekhez.
<div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> </div> <div style="text-align: center;"> <p>11,6 milliárd eurós valószínű túlbecslés</p> </div> </div>	

Megjegyzés: ezek a más ellenőrzések keretében is felhasznált minták alátámasztják az éghajlathoz való kapcsolódásra vonatkozó következtetéseinket.

Forrás: Európai Számvevőszék.

³⁴ Uo.

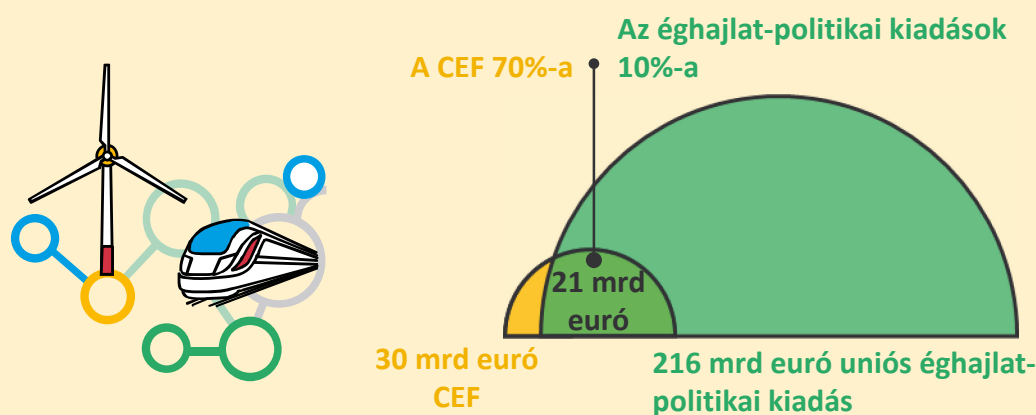
³⁵ Az Európai Számvevőszék 10/2022. sz. különjelentése, a LEADER-ről és a közösségvezérelt helyi fejlesztésről.

Következetlen feltételezések az infrastruktúra és a kohéziós finanszírozás éghajlat-politikai hozzájárulásának értékelése során

29 Az uniós infrastrukturális és kohéziós kiadások nagy része az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközön (CEF), az Európai Regionális Fejlesztési Alapon (ERFA) és a Kohéziós Alapon (KA) keresztül történik. E kiadások főbb jellemzőit és hozzájárulásukat a 2014–2020-as éghajlat-politikai beszámolóhoz a **4. háttérmagyarázat** és az **5. háttérmagyarázat** foglalja össze.

4. háttérmagyarázat. Hozzájárulás a 2014–2020-as éghajlat-politikai beszámolóhoz Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF)

A CEF kiemelt beruházásokat támogat az energia-, a közlekedési és a távközlési ágazatban. Ezek többek között a határokon átnyúló energetikai infrastruktúrára, a tisztább közlekedési módokra, a nagy sebességű széles sávú kapcsolatokra és a digitális hálózatokra vonatkozó projektek.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság beszámolója alapján.

30 A CEF általános célkitűzései hivatkoznak az Unió energia- és éghajlat-politikai célkitűzéseire (lásd: **12–14.** bekezdés), így kiterjednek az **éghajlatváltozás mérséklésére**³⁶. A Bizottság azonban elismeri, hogy a CEF főként olyan projekteket finanszíroz, amelyek „biztosítják az Unió belső piacának megfelelő működését”³⁷. Az éghajlat-politikai célkitűzések és kritériumok nem szükségesek a projektek jóváhagyásához: a Bizottság szerint a CEF közlekedési projektjei közül érték szerint mindössze 4% (0,9 milliárd euró értékben) jelölte meg a támogatás fő céljaként a

³⁶ Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz létrehozásáról szóló [1316/2013/EU rendelet](#) 3. cikkének a) pontja.

³⁷ Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz félidei bizottsági értékelése, [SWD\(2018\) 44](#).

fenntartható és hatékony közlekedést³⁸, pedig a közlekedés az Unió ÜHG-kibocsátásának mintegy egynegyedét teszi ki, és ennek legnagyobb része a közúti közlekedésből származik³⁹.

31 Ami az **alkalmazkodást** illeti, a korszerűsítést célzó vasúti projekteknek részei lehetnek célzott árvíz-megelőzési beruházások a vasútvonalak mentén, töltések megerősítése, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó intézkedések az alagutak és hidak megfigyelési rendszerei révén⁴⁰. A rendelkezésre álló adatok alapján ezeket a beruházásokat nem lehet számszerűsíteni.

32 A 2014–2020-ra nézve éghajlat-politikai kiadásként megjelölt CEF-kiadások arányának kiszámításához a Bizottság visszamenőlegesen a 2020 utáni CEF-rendeletben⁴¹ szereplő éghajlat-együtthatókat alkalmazta, pedig a kohéziós politika hasonló projektjeit eltérően kezelik (lásd: **40.** bekezdés). Elemzésünk tanúsága szerint a Bizottság a CEF legjelentősebb alágazatai esetében nagyvonalúan alkalmazta az együtthatókat (lásd: **5. táblázat**).

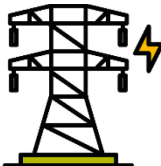

³⁸ Bizottság, *Investing in European networks – The Connecting Europe Facility. Five years supporting European infrastructure*, 21. o.

³⁹ Bizottság, *EU transport in figures – statistical pocketbook 2020*.

⁴⁰ Quinn, A. et al. *Rail Adapt: Adapting the railway for the future*. UIC (Nemzetközi Vasúti Unió), 2017. november.

⁴¹ Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/1153 rendelet (5) preambulumbekkezdése.

5. táblázat. A Számvevőszék értékelése a CEF legjelentősebb alágazatainak az éghajlat-politikai fellépésekhez való hozzájárulásáról

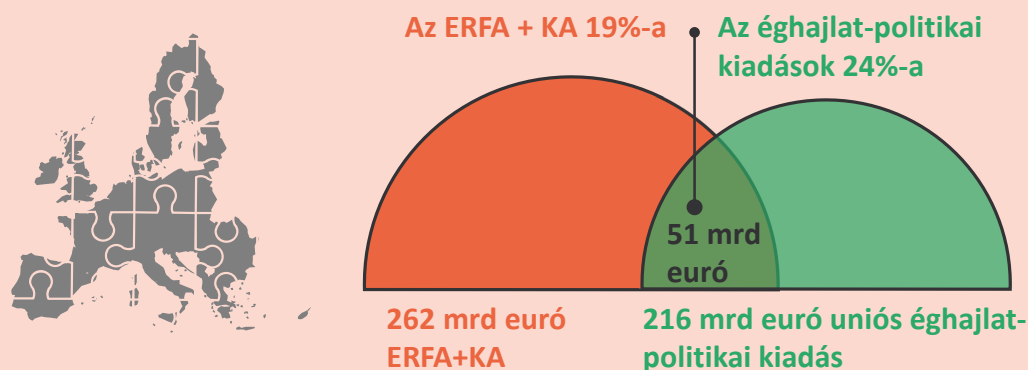
CEF-alágazat és alkalmazott éghajlat-együttható	A Számvevőszék értékelése a Bizottság módszertana alapján és ennek hatása a beszámolásra	
Közlekedés: vasút – 15,3 milliárd euró		
 <p>A projektek többnyire a vasút korszerűsítésére irányulnak.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> a vasúti közlekedés az ÜHG-kibocsátás szempontjából a leghatékonyabb közlekedési formák közé tartozik^a; a vasútnak köszönhetően csak szerény mértékben csökkent a szén-dioxid-kibocsátás, különösen ott, ahol a villamosenergia-forrás még mindig fosszilis tüzelőanyag volt^a; A vasúti infrastruktúra építéséből származó ÜHG-kibocsátás nagyobb, mint más közlekedési módok esetében: a vasútnak legalább öt év, de akár több évtized is kellhet e kibocsátás ellensúlyozására^{a,b}; hasonló vasúti projektekhez a kohéziós politika keretében 40%-os éghajlat-együtthatót rendeltek^c. 	 <p>9,2 milliárd euró valószínű túlbecslés</p>
Energia: villamos energia – 2,8 milliárd euró		
 <p>A projektek elsősorban energetikai összeköttetésekre és kapcsolódó tanulmányokra vonatkoznak.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> a projektek támogathatják a megújuló energiaforrások integrálását^d; a villamos energia nem feltétlenül jelent tiszta energiaforrást, mivel az EU-27-ben 2020-ban felhasznált villamos energia mindössze 37%-a származott megújuló energiaforrásokból^{d,e}; hasonló energiaátviteli projektekhez a kohéziós politika keretében 0%-os éghajlati együtthatót rendeltek^c. 	 <p>1,7 milliárd euró valószínű túlbecslés</p>

Forrás: **a:** Pritchard J. A., *The potential of the railway to reduce greenhouse gas emissions*, 2011, 942., 945–946., 949. o.; **b:** Olugbenga O., *Embodied emissions in rail infrastructure: a critical literature review*, 2019, 14. o.; **c:** 215/2014/EU rendelet az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz nyújtott támogatás módszerei tekintetében; **d:** Az EEA 13/2020. sz. jelentése, *Trends and projections in Europe 2020*, 2020, 29. o.; **e:** Eurostat, *Statistics on renewable energy* (SHARES summary results 2020).

5. háttérmagyarázat. Hozzájárulás a 2014–2020-as éghajlat-politikai beszámolóhoz: Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és Kohéziós Alap (KA)

Az Unió kohéziós politikájának célja az Unión belüli gazdasági, szociális és területi egyenlőtlenségek csökkentése. 2014–2020-ban:

- az **ERFA** például a következő beruházási prioritásokra irányuló projekteket finanszírozott: innováció és kutatás, digitális menetrend, a kis- és középvállalkozások támogatása, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság;
- a **Kohéziós Alap** az uniós átlag 90%-ánál kisebb egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelemmel rendelkező tagállamokban finanszírozott környezetvédelmi és közlekedési célú infrastrukturális beruházásokat.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság beszámolóí alapján.

33 Az uniós jogszabályok keretet biztosítanak a kohéziós politikai alapok keretében végrehajtott éghajlat-politikai kiadások elszámolására⁴². A Bizottság és a tagállamok közösen irányítják az ERFA-t és a Kohéziós Alapot. A projektek kiválasztása és a Bizottságnak történő beszámolás a tagállamok feladata. A Bizottság összesített információkat kap a tagállamoktól, a jogszabályokban meghatározott vonatkozó beavatkozási területek szerinti megosztásban. Ezekhez egyedi éghajlat-együtthatókat rendelnek.

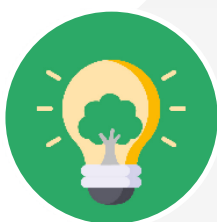
34 A Bizottság átfogó, nyilvánosan elérhető platformmal rendelkezik, amely az egyes kohéziós politikai alapok, tagállamok és programok szerint gyűjti egybe az éghajlat-

⁴² (EU) 215/2014 rendelet az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz nyújtott támogatás módszerei tekintetében.

politikai nyomon követést⁴³. Egy tanulmány megállapítása szerint az ERFA és a Kohéziós Alap 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó éghajlat-együtthatói általában jól tükrözték azok hozzájárulását az **éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz**⁴⁴. A biomassza-projektekkel és a gázinfrastruktúrával kapcsolatban azonban észleltünk néhány problémát (lásd: **8. ábra**).

8. ábra. Az ERFA és a Kohéziós Alap éghajlat-politikai kiadásokhoz való hozzájárulása: egyes felmerülő kérdések

Biomassza-projektek

A szakirodalom szerint a biomassza (pl. fatönkök vagy fahulladék) használata a fosszilis tüzelőanyagokból származó kibocsátással egyenértékű vagy annál magasabb ÜHG-kibocsátáshoz vezethet.

A jelenlegi jogszabályok szerint a biomassza energiatermelésre való felhasználása jelentős mértékben hozzájárul az éghajlat-politikai fellépéshez (100%-os együttható). Ez nem mindig igazolható: a 40%-os együttható észszerűbb.

Valószínű túlbecslés: 0,7 mrd euró.

Kikötők és belvízi utak: a gázinfrastruktúra-összetevő

A gáz fosszilis tüzelőanyag. A gázprojektek nem kínálnak fenntartható, hosszú távú megoldást a fosszilis tüzelőanyagoktól való elmozdulásra. Növelik a szén-dioxid-kibocsátás rögzülésének kockázatát is, mivel a hosszú élettartamú infrastruktúra gátolja az ÜHG-kibocsátás csökkentését.

Egyes tengeri vagy belvízi kikötők, illetve vízi utak LNG-terminálokkal rendelkeznek: ezek együtthatója annak ellenére 40%-os, hogy részük lehet az ÜHG-kibocsátás rögzülését eredményező infrastruktúra is.

Kockázatnak kitett összeg*: 0,7 mrd euró.

**Megjegyzés:* A kockázatnak kitett összeg a tengeri kikötőkbe, belvízi kikötőkbe vagy vízi utakba beruházott teljes összegnek felel meg, mivel nem áll rendelkezésre információ e projektek gáz-összetevőjéről.

Forrás: Európai Számvevőszék, az alábbi dokumentumok alapján: Camia A. et al., *The use of woody biomass for energy purposes in the EU*, 2021, 86. és 143–147. o.; Fisch-Romito, V. et al., *Systematic map of the literature on carbon lock-in induced by long-lived capital*. *Environmental Research Letters*; Brauers, H. et al., *Liquefied natural gas expansion plans in Germany: The risk of gas lock-in under energy transitions*. *Energy Research & Social Science*.

⁴³ *Public dashboard for European Structural and Investment Funds*.

⁴⁴ Nesbit, M. et al. *Documenting climate mainstreaming in the EU budget: making the system more transparent, stringent and comprehensive*. Európai Parlament, 2020, 18–20. o.

Az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó általános beszámolás megbízhatatlan

35 Az éghajlat-politikai kiadásokról szóló beszámolásnál alkalmazott módszertannak figyelembe kell vennie az éghajlat-politikai fellépések szempontjából releváns valamennyi támogatást. Megbízható becslésekkel kell élnie, amelyek az éghajlat-politikai célkitűzésekhez való bizonyított hozzájárulásokon alapulnak. Ez nem járhat súlyos adminisztratív terhekkel. A Bizottságnak és a tagállamoknak a módszertant következetesen kell alkalmazniuk az uniós költségvetés egészére nézve. A Bizottságnak ellenőrzésekkel és kontrollmechanizmusokkal kell biztosítania az éghajlat-politikai beszámolás megbízhatóságát.

Korlátok és a módszertan következetlen alkalmazása

36 Az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottsága (OECD DAC) kialakította az ún. riói mutatókat (lásd: **05.** bekezdés), hogy a támogatási célkitűzések, valamint az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás közötti kapcsolat alapján nyomon követhető legyen a fejlődő országoknak nyújtott támogatás. A mutatók minőségi jellegűek, mivel az OECD DAC nem kívánt pontos számadatokkal előállni, csak az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának szintjét jelezni.

37 A Bizottság kiigazította és közkiadásaira átfogóan alkalmazta az OECD modelljét, számszerűsítve az uniós költségvetésből származó éghajlat-politikai kiadásokat (lásd: **2. ábra**). A Bizottság rámutat arra, hogy e módszer fő előnyei az alacsony adminisztratív teher és a könnyű alkalmazás⁴⁵. Egy olyan módszertan azonban, amely a kitűzött célokra vagy az éghajlat-politikai fellépéshez való várható hozzájáruláson alapul, jelentős közelítésekkel operál: a riói mutatók „nem teszik lehetővé” a nyomon követt kiadások „pontos számszerűsítését”⁴⁶.

38 Az uniós költségvetésben számos olyan célkitűzés szerepel, amelynek párhuzamosan kell működnie az éghajlat-politikai célkitűzésekkel: ilyen például a társadalmi, gazdasági és területi kohézió előmozdítása. Eredendően nehéz elkerülni, hogy a célkitűzések ellentmondásba kerüljenek egymással, illetve felmérni a programok hozzájárulását az egyes célkitűzésekhez. Például a kohéziós támogatások

⁴⁵ Európai Számvevőszék, **01/2020. sz. áttekintés**: Az uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadásainak nyomon követése, 5. ábra.

⁴⁶ Cremins, A. and Kevany, L., *An Introduction to the Implementation of Green Budgeting in Ireland*, 2018. évi munkadokumentum, 12. o.

célja a tagállamok és a régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentése, de a gazdasági fejlődést támogató infrastruktúra finanszírozása növelheti az ÜHG-kibocsátást. Az éghajlat-politikai kiadások nyomon követésének módszertana csak az éghajlatra gyakorolt lehetséges pozitív hatást veszi figyelembe, és nem követi nyomon a más uniós célkitűzéseket szolgáló intézkedéseknek az éghajlatra gyakorolt lehetséges negatív hatásait (lásd: [9. ábra](#)).

9. ábra. Éghajlati szempontból előnyös vagy potenciálisan káros, támogatott fellépések: néhány példa

Példák a bevált gyakorlatokra:

az új **kerékpárutak** javíthatják a tiszta mobilitást;
a megújuló **energiákba**, például a nap- és szélenergiába történő **beruházások** növelhetik a megújuló energiaforrások arányát az energiaszerkezetben; az **erdőtelepítés** növelheti a kibocsátások ellensúlyozásához szükséges megkötött szén-dioxid mennyiségét.

Példák a potenciálisan káros éghajlati hatással járó intézkedésekre:

a **közúti infrastruktúrába történő beruházások** növelhetik a forgalmat és a kapcsolódó kibocsátásokat;
a **mezőgazdaság gépesítése** a termeléssel és a szántott talajból történő szén-dioxid-kibocsátással összefüggő kibocsátásokhoz vezethet.

Forrás: Európai Számvevőszék.

39 A jelenlegi nyomonkövetési módszer *a priori* természetű, nem értékeli az Unió éghajlat-politikai céljaihoz való végső hozzájárulást. A módszertan nem követeli meg a kiadások ÜHG-kibocsátásra gyakorolt hatásának számszerűsítését, és nem határoz meg az alkalmazásra vonatkozó konkrét mutatókat sem. A Bizottság elismeri, hogy az eredmények elérésének nyomon követése kulcsfontosságú az érvényesítést célzó erőfeszítések eredményességének biztosításához⁴⁷, de nem vezetett be az éghajlati eredmények nyomon követésére szolgáló rendszert.

⁴⁷ Bizottság, Az Európa 2020 stratégia költségvetése, COM(2011) 500, II. rész, 15. o.

40 A Bizottság jelezte, hogy az éghajlat-politikai kiadások tekintetében közös nyomonkövetési eljárásokra van szükség⁴⁸. Ellenőrzésünk számos egyéb következetlenséget tárt fel az éghajlat-politikai kiadások kiszámítási módszertanának alkalmazásában:

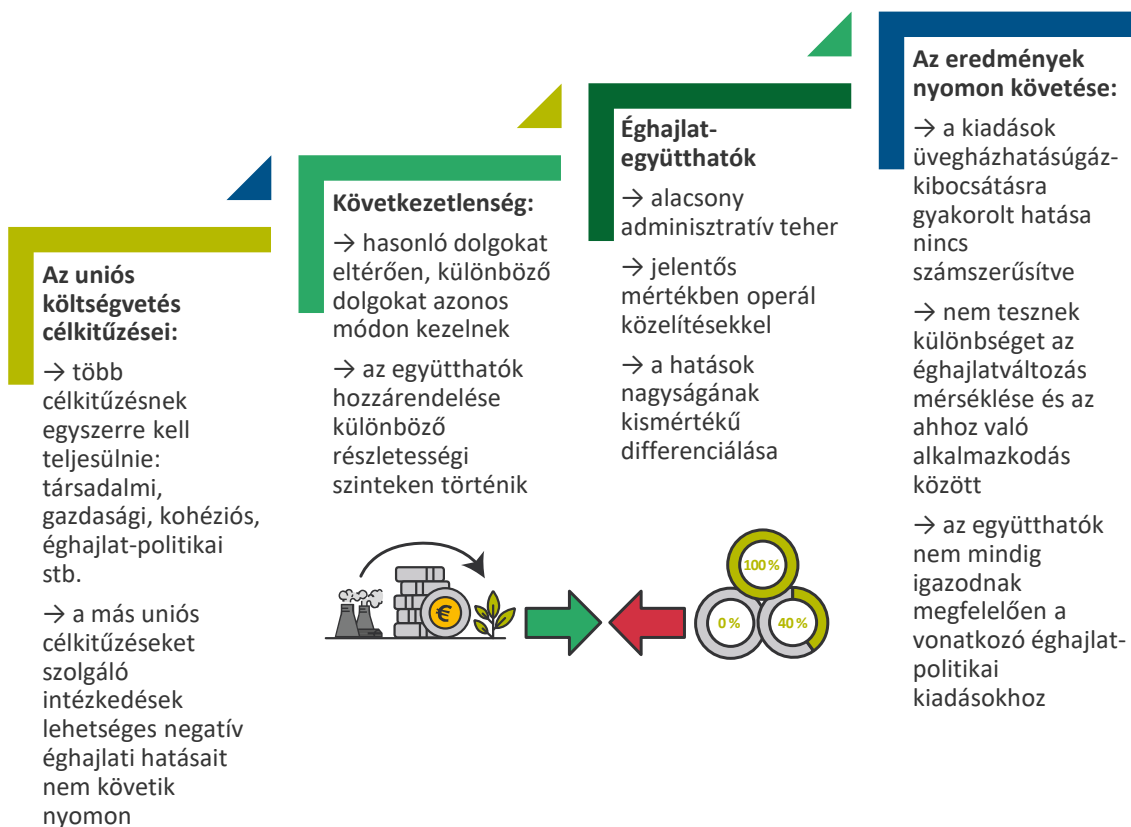
- o A módszertan jogalapja: az alkalmazandó együtthatókat (és alkalmazásuk indoklását) az európai strukturális és beruházási alapokra vonatkozó jogszabályok (lásd: **04.** bekezdés) meghatározták, más alapok (pl. EMGA, CEF és Horizont 2020) esetében azonban ez nem volt így. Ezért lehetséges volt az együtthatókat visszamenőleg kiigazítani (lásd: **46.** bekezdés).
- o Az együtthatók megválasztása: hasonló projektekhez eltérő együtthatót rendeltek. Például a transzeurópai hálózat vasúti közlekedési projektjei magasabb mutatót kaptak az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz keretében (100%), mint az ERFA és a Kohéziós Alap esetében (40%). A Horizont 2020 keretében tíz olyan légi közlekedési projektet azonosítottunk, amelyek eltérő együtthatókat kaptak annak ellenére, hogy hasonlóak a leírásuk és a célkitűzéseik. Egyazon vidékfejlesztési intézkedésre különböző együtthatók vonatkozhatnak attól függően, hogy azt melyik kiemelt területhez rendelték hozzá.
- o Granularitás (a részletesség szintje egy adatkészletben): az együtthatókat külön-külön határozzák meg az egyes részletességi szinteken, pl. projektszinten (CEF), beavatkozási terület (ERFA), kiemelt terület vagy prioritás (EMVA), illetve költségvetési sor (EMGA) szintjén.

41 Az éghajlat-politikai kiadásokról történő beszámolás során a Bizottság nem tesz különbséget az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás között. Ha az alkalmazkodás és a mérséklés közös mutató alapján kerül összesítésre, akkor nem lehet kiszámítani, hogy az uniós költségvetésből mennyit szánnak ezekre külön-külön. Kivételt a fejlesztési és együttműködési támogatásról történő bizottsági beszámolás jelent, mivel ez különbséget tesz a kettő között. Az OECD módszertanával összhangban a Bizottság külön éghajlat-együtthatókat rendel az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, és mindkét dimenzióról beszámol az OECD-nek. A **10. ábra** bemutatja a Bizottság módszertanának jellemzőit.

---

⁴⁸ Uo.

10. ábra. A Bizottság módszertanának főbb jellemzői

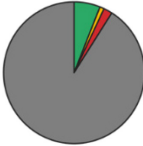
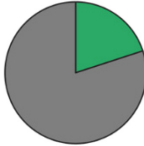

Forrás: Európai Számvevőszék.

42 A Bizottság megjegyzi, hogy egyes tagállamok – Írország, Franciaország, Olaszország, Hollandia, Finnország, Svédország és bizonyos mértékig Dánia – adnak környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai szempontú beszámolót a költségvetési politikájukról⁴⁹. A francia kormány átfogó módszert alkalmaz a nemzeti költségvetése környezeti hatásairól történő beszámolót illetően (környezetbarát költségvetés tervezés), és beszámol mind a bevételekről, mind a kiadásokról. A francia modell nyomon követi a nemzeti költségvetésnek mind a pozitív, mind a negatív környezetvédelmi hozzájárulásait. A **6. táblázat** összehasonlító elemzést nyújt a francia, illetve az uniós modellről.

⁴⁹ Bizottság, *Green Budgeting Practices in the EU: A First Review*, Discussion Paper, 2021, 22. o.

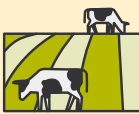

6. táblázat. Az éghajlati és környezetvédelmi beszámolás francia és uniós modelljének összehasonlító elemzése

Tulajdonság		Francia modell	Uniós modell
A beszámolás szempontjai		Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	Éghajlat-politikai fellépések
		Az éghajlatváltozás mérséklése	
		Biológiai sokféleség	Biológiai sokféleség
		Vízgazdálkodás	<i>Nem követi nyomon</i>
		Szennyezés	Tiszta levegő
		Körforgásos gazdaság és hulladék	<i>Nem követi nyomon</i>
Beszámolás...	... a környezetvédelemről és az éghajlatváltozásról	... az éghajlatváltozásról	
Különbséget tesz az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás között?	Igen 	Nem kivéve az uniós fejlesztési és együttműködési támogatást, összhangban az OECD beszámolási kötelezettségeivel	
Az értékelés alapja	A hatások széles köre és különböző időhorizontok	Az éghajlat-politikai célkitűzésekhez való várható hozzájárulás	
Figyelembe veszi a közkiadások lehetséges negatív hatásait?	Igen 	Nem 	
Mutatók száma	Öt (-1 = kedvezőtlen hatás; 0 = nincs hatás; 1–3 = kedvező hatás)	Három (0%, 40% és 100%) – lásd: 1. táblázat	
A releváns költségvetési kiadások számszerűsítése	 Kedvező 6,6% Vegyes 0,9% Nincs hatás 90,8% Kedvezőtlen 1,7%	 Kedvező 20,1% Nincs hatás 79,9%	

Forrás: Európai Számvevőszék, az alábbi dokumentumok alapján: Francia kormány, [Rapport sur l'impact environnemental du budget de l'État](#), 2020; Bizottság [2020 Annual Management and Performance Report for the EU budget](#).

43 A Bizottság elismeri annak fontosságát, hogy valamennyi releváns szakpolitikai területen éghajlat-politikai célokat határozzanak meg⁵⁰, mégsem rendeltek minden releváns programhoz célértéket. A **7. táblázat** példákat mutat be az éghajlat-politikai szempontból releváns szakpolitikai területekre és azoknak a 2014–2020-as időszakra vonatkozó jogszabályokban meghatározott kiadási céljaira. Ezek a célok a kiadások zöldítése irányában befolyásolhatják az uniós költségvetést, de ilyen célokat nem határoztak meg a költségvetés egészére nézve.

7. táblázat. éghajlat-politikai szempontból releváns szakpolitikai területek és azoknak a 2014–2020-as időszakra vonatkozó jogszabályokban meghatározott céljai: néhány példa

	Program	Kiadási cél	Jogalap
Nincs éghajlat-politikai szempontból releváns cél	CEF: 	Nincs éghajlat-politikai cél	
Környezetvédelmi és éghajlat-politikai célok	EMGA 	30%-ot „zöldítésre” kell fordítani	Az 1307/2013/EU rendelet 47. cikke
	EMVA 	Legalább 30% éghajlat-politikai és környezetvédelmi intézkedésekre	Az 1305/2013/EU rendelet 59. cikkének (6) bekezdése
éghajlat-politikai célok	ERFA 	Legalább 12%-ról legalább 20%-ra az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatására	Az 1301/2013/EU rendelet 4. cikke
	Horizont 2020 	Legalább 35% éghajlat-politikai fellépésekre	Az 1291/2013/EU rendelet (10) preambulumbekzdése
	DCI 	Legalább 20% éghajlat-politikai fellépésekre	A 233/2014/EU rendelet (20) preambulumbekzdése

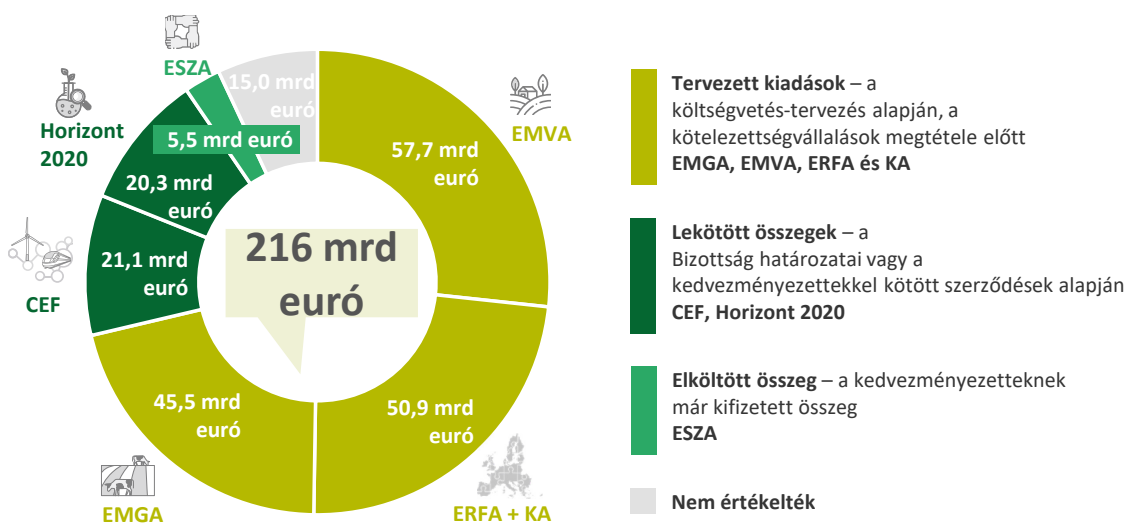
Forrás: Európai Számvevőszék, a fent említett jogszabályok alapján.

⁵⁰ Bizottság, Az Európa 2020 stratégia költségvetése, [COM\(2011\) 500](#), II. rész, 15. o.

A bejelentett éghajlat-politikai kiadásokat nem feltétlenül költötték el

44 A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozóan a Bizottság „éghajlat-politikai kiadásként” mintegy 216 milliárd euróról számolt be⁵¹. Beszámolásának alapjául azonban általában tervezett vagy lekötött összegek szolgálnak (lásd: **11. ábra**). Kivételt az ESZA jelent, mivel ennek esetében a Bizottság a ténylegesen elköltött összegekkel számol, bár egybe veszi az uniós és a tagállami kiadásokat (lásd: **6. háttérmagyarázat**).

11. ábra. A Bizottság éghajlat-politikai beszámolóhoz használt eltérő alap

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság éghajlat-politikai beszámolója alapján.

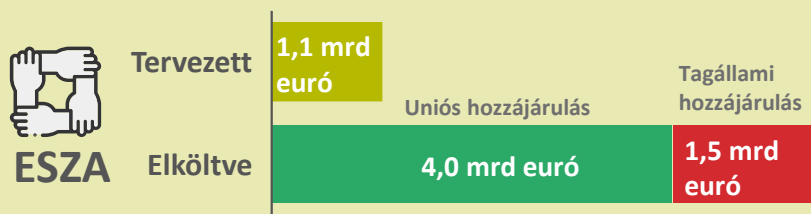
⁵¹ Bizottság, *2020 Annual Management and Performance Report for the EU budget*, I. kötet, 2021, 8–9. o.

6. háttérmagyarázat. Az ESZA éghajlat-politikai beszámolója 2014–2020-ra

Más finanszírozási programoktól eltérően az ESZA keretében a Bizottság az éghajlat-politikai kiadásokról az **elkötött összegek** alapján számol be.

Mivel a nemzeti hatóságok az eredetileg vártnál több projektet jelöltek meg éghajlat-politikai szempontból relevánsnak, a bejelentett ESZA-kiadások 1,1 milliárd euróról 5,5 milliárd euróra nőttek, ami 400%-os növekedést jelent.

Megállapítottuk, hogy a Bizottság mind uniós, mind tagállami kiadásokat figyelembe vett, így 1,5 milliárd euróval, azaz 38%-kal túlbecsülte az uniós kiadásokat.

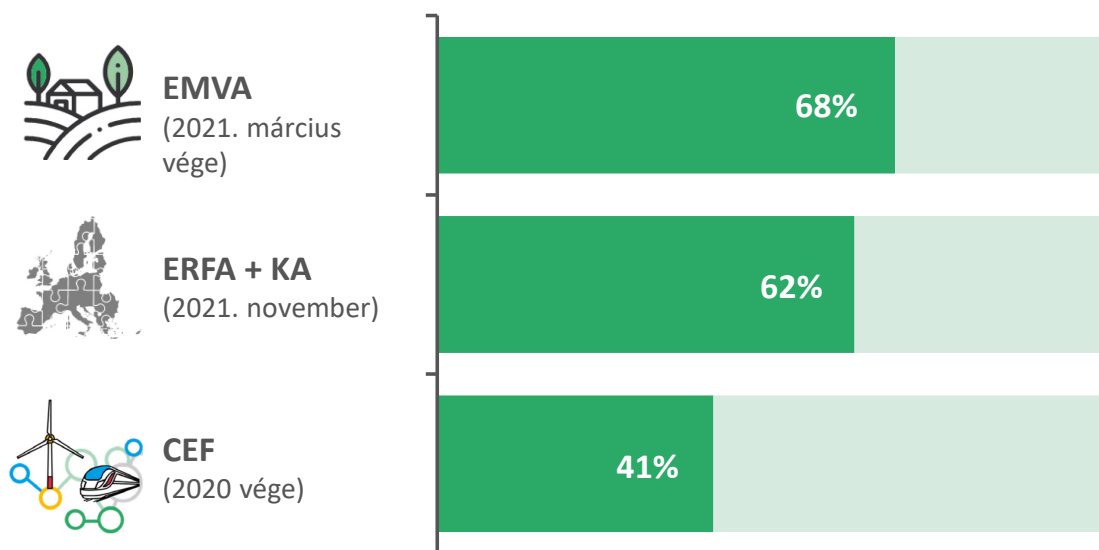
Forrás: Public dashboard for European Structural and Investment Funds (hozzáférés 2021. nov. 22-én); Bizottság 2020 Annual Management and Performance Report for the EU budget, a Bizottság belső dokumentumai.

45 Ha a bejelentett számadatok tervezett vagy lekötött összegeken alapulnak, akkor azokat felduzzasztják a fel nem használt vagy ki nem fizetett források (pl. projektkésések, késedelmes kifizetések vagy kevésbé kiforrott projektek)⁵², lásd: **12. ábra**. Egy 2018. évi jelentésben észrevételeztük, hogy ez milyen hatással volt a 2007–2013-as időszakra⁵³.

⁵² Európai Számvevőszék, **19/2019. sz. különjelentés**: INEA: A várt előnyök megvalósultak, de a CEF hiányosságait még ki kell küszöbölni, IV. bekezdés.

⁵³ Európai Számvevőszék, **17/2018. sz. különjelentés**: A Bizottság és a tagállamok a 2007–2013-as programok utolsó éveiben tettek ugyan intézkedéseket a források alacsony felhasználását illetően, de nem az eredmények elérése állt a középpontban.

12. ábra. A kiadások a költségvetésben előirányzott összeg százalékában (kiválasztott projektalapú források, 2014–2020)

Megjegyzés: Az adatbázis frissítése miatt az adatok módosulhatnak.

Forrás: Európai Számvevőszék, a következők alapján: negyedéves költségnilatkozat, 2021. március (EMVA); *Public dashboard for European Structural and Investment Funds* 2021. nov. 22-i állapot (EMGA és KA); Bizottság, *Annual Management and Performance Report for the EU Budget*, III. kötet, 2021, 26. o. (CEF).

46 Egyes esetekben a Bizottság visszamenőlegesen újraértékelte a kiadásokat, és ennek megfelelően kiigazította az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó számadatokat. Például a CEF keretében a Bizottság a 2021–2027-es módszertan alkalmazásával visszamenőlegesen újraértékelte a közlekedési és energetikai projekteket. Ezt követően a CEF 2014–2020-as éghajlat-politikai hozzájárulását 91%-kal, 11 milliárd euróról 21 milliárd euróra növelte (lásd: **32.** bekezdés). Ehhez hasonlóan a Horizont 2020 témáinak és projektjeinek kiegészítő értékelései nyomán a Horizont 2020-ból az éghajlat-politikai kiadásokhoz való 2018. évi hozzájárulás a 2017. évihez képest 41%-kal megnőtt. Megállapítottuk, hogy az általunk vizsgált 24 Horizont 2020 projekt közül kilenc esetében az alkalmazott éghajlat-együtthatók nem voltak észszerűek, mivel ez utóbbi projektek az állítólagosnál kevésbé kapcsolódtak az éghajlat-politikai fellépésekhez. E projektek esetében körülbelül 0,3 milliárd euró túlbecslést állapítottunk meg (ami a Horizont 2020 éghajlatváltozással kapcsolatos összegének 1%-a).

A 2021–2027-re vonatkozó éghajlat-politikai beszámolásban csak szerény javulás várható

47 A 2021–2027-re vonatkozó uniós pénzügyi támogatásnak két fő összetevője van: a többéves pénzügyi keret (TPK) költségvetése és az NGEU (lásd: **3. ábra**). Az éghajlat-politikai nyomon követésnek és beszámolásnak építenie kell a 2014–2020-ban levont tanulságokra, és megbízható adatokat kell szolgáltatnia az éghajlat-politikai kiadásokról.

Az új TPK éghajlat-politikai beszámolása

48 Az uniós költségvetés éghajlat-politikai célkitűzésekhez való hozzájárulására vonatkozó magasabb 30%-os cél támogatása érdekében az uniós jogszabályok célokat határoztak meg az egyes programok éghajlat-politikai fellépésekhez való hozzájárulására nézve (pl. CEF – 60%, ERFA – 30%, Kohéziós Alap – 37%, Horizont Európa – 35%, Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz – 30%)⁵⁴. Ezek a célok összességében arra ösztönöznek, hogy a különböző szakpolitikai területeken nagyobb hangsúlyt kapjanak az éghajlat-politikai fellépések.

49 Számos szakpolitikai területen (pl. CEF, ESZA, DCI) a 2021–2027-es többéves pénzügyi keretben az éghajlat-politikai nyomon követés lényegében megegyezik a 2014–2020-as időszakéval. Más területeken (pl. EMGA, EMVA, ERFA, Kohéziós Alap) a Bizottság egyes finanszírozási programok esetében kiigazította vagy pontosította az éghajlat-együtthatókat, hogy azok jobban tükrözzék az éghajlat-politikához való tényleges hozzájárulásukat (lásd: **13. ábra**). A Bizottság megjegyzi, hogy továbbfejleszti az éghajlat-politikai beszámolását, amennyiben figyelembe veszi a kiadások várható hatásait, és biztosítja, hogy hasonló projektekre következetes módon alkalmazzák az együtthatókat⁵⁵.

---

⁵⁴ Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/1153 rendelet (5) preambulumbekzdése; a többek között az ERFA-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról szóló (EU) 2021/1060 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése; a Horizont Európa létrehozásáról szóló (EU) 2021/695 rendelet 7. cikkének (10) bekezdése; a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/947 rendelet (49) preambulumbekzdése.

⁵⁵ Bizottság, Közlemény a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretben az uniós költségvetés teljesítménymérési keretéről, COM(2021) 366, 7. o.

13. ábra. A 2021–2027-re vonatkozó éghajlat-politikai beszámolás javítása: néhány példa

EMVA

- A hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal bíró területek támogatására vonatkozó együtttható 100%-ról 40%-ra csökkent. Elemzésünk tanúsága szerint azonban nincs elegendő bizonyíték arra, hogy ez az intézkedés hozzájárul az éghajlat-politikához (lásd: [3. táblázat](#)).

ERFA és KA

- További beavatkozási területek bevezetése a következő célból:

- az éghajlat-politikai beszámolás javítása annak pontosításával, hogy mely projektek jogosultak 100%-os, illetve 40%-os együttthatóra (pl. energiahatékonyság, biomassza vagy nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelés);
- a fosszilis tüzelőanyagok szállítására szolgáló létesítmények (pl. tengeri és belvízi kikötők, lásd: [8. ábra](#)).

- A jelentős károkozás elkerülését célzó elv beépítése: a gazdasági tevékenységek nem veszélyeztethetik jelentős mértékben a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseket.

Forrás: A közös agrárpolitika keretében elkészítendő stratégiai tervekre vonatkozó szabályokról szóló (EU) 2021/2115 rendelet 100. cikkének (3) bekezdése; a többek között az ERFA-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról szóló (EU) 2021/1060 rendelet I. melléklete.

50 A javasolt változtatások további kockázatokkal és kihívásokkal járnak az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó megbízható beszámolást illetően (lásd: [14. ábra](#)).

14. ábra. Néhány problematikus változtatás a 2021–2027-es éghajlat-politikai beszámolást illetően

EMGA és EMVA

- 40%-os együttható a **jövedelemtámogatásra**^a: már megkérdőjeleztük a közvetlen kifizetések éghajlatváltozáshoz való hozzájárulását (lásd: **21–25.** bekezdés), illetve irreálisnak és indokolatlannak^b találtuk a 40%-os együtthatót, amivel más szakértők is egyetértenek^c.

- 100%-os együttható a fenntartható fejlődést, a biológiai sokféleség védelmét és az ökoszisztéma-szolgáltatások javítását elősegítő **ökorendszerek** és **EMVA-beavatkozások** esetében^a: ezek ugyan lehetnek relevánsak az éghajlati fellépések szempontjából, de vonatkozhatnak a vízminőségre, a biológiai sokféleségre vagy az állatjólétre is, és akkor kevésbé vagy egyáltalán nem kapcsolódnak éghajlat-politikai fellépéshez. Lásd az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó agrár-környezetvédelmi intézkedésekre vonatkozó elemzésünket a **27.** bekezdésben és a **3. táblázatban**.

ERFA és KA

- 100%-os együttható a következőkre:

- az **alternatív üzemanyagok infrastruktúrája**, amely fékezhetheti a kibocsátásmentes mobilitásra való átállást, mivel az ilyen infrastruktúrát fosszilis tüzelőanyagok, különösen földgáz esetében is fel lehet használni^e;
- a transzeurópai közlekedési hálózaton belüli **vasúti projektek**, amelyeknek az éghajlatváltozás mérséklésére gyakorolt hatása túl lehet becsülve (lásd: **5. táblázat**).

Forrás: **a:** A közös agrárpolitika keretében elkészítendő stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendelet 100. cikkének (2) bekezdése; **b:** Európai Számvevőszék, 7/2018. sz. vélemény; a 2020 utáni időszakra vonatkozó közös agrárpolitikára irányuló bizottsági rendeletjavaslatokról, 38. bekezdés; Európai Számvevőszék, 01/2020. sz. áttekintés: Az uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadásainak nyomon követése, 44–46. bekezdés; **c:** Matthews, A., *Climate mainstreaming CAP in the EU budget: fact or fiction*, 2020; Bas-Defossez, F. et al., *Keeping track of climate delivery in the CAP?, Report for NABU by IEEP*, 2020; **d:** Az (EU) 2021/2115 rendelet 31. cikkének (4) bekezdése; **e:** Climate Action Europe, *Climate mainstreaming and climate proofing: the horizontal integration of climate action in the EU budget – assessment and recommendations*, 2018.

Az NGEU előtt álló kihívások

51 Az NGEU központi eleme az Európai Unió Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköze (RRF), amely 37%-os célt tűz ki az éghajlat-politikai kiadásokra (lásd: **3. ábra**). Célkitűzései közé tartozik, hogy hozzájáruljon a 2030-ra és 2050-re kitűzött uniós éghajlat-politikai célokhoz, és immár magában foglalja a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet is (lásd: **13. ábra**)⁵⁶. Kivételes esetben a tagállamok továbbra is támogathatnak a fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos beruházásokat⁵⁷.

52 A jelentős károkozás elkerülését célzó elv a fenntartható pénzügyi termékek meghatározására szolgáló uniós rendszer (uniós taxonómia) része⁵⁸. Egy 2021. évi számvevőszéki jelentés rámutatott annak kockázatára, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlat-politikai kiadásai nem felelnek meg az uniós taxonómiai standardoknak. Mivel ezek a standardok az uniós zöldkötvényekre is érvényesek, ez befolyásolhatja a pénzügyi piac hajlandóságát e kötvények megvásárlására és az RRF finanszírozására⁵⁹.

53 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a Bizottságnak és a tagállamoknak össze kell hangolniuk és elő kell mozdítaniuk a szinergiákat más uniós alapokkal⁶⁰. Ez lehetőségeket teremthet eredményes kiegészítő fellépésekre, de kockázatot is jelenthet, ha a koordináció nem hatékony.

54 Az RRF finanszírozását nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek fogják megalapozni. Ezeket a terveket a tagállamok dolgozzák ki, a Bizottság értékeli, majd a

⁵⁶ A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 rendelet 4. és 5. cikke.

⁵⁷ A Bizottság közleménye: Technikai iránymutatás a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a rendelet keretében történő alkalmazásáról, C(2021) 1054, 7–8. o.

⁵⁸ (EU) 2020/852 rendelet a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról.

⁵⁹ Európai Számvevőszék, 22/2021. sz. különjelentés: Fenntartható finanszírozás: Következetesebb uniós fellépésre van szükség ahhoz, hogy a finanszírozási források fenntartható beruházásokra irányuljanak”, 90. bekezdés.

⁶⁰ A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 rendelet 28. cikke.

Tanács a Bizottság javaslata alapján jóváhagyja azokat. A Bizottság a tervekben meghatározott becsült költségek alapján előre kiszámítja az RRF éghajlat-politikai kiadásokhoz való hozzájárulását⁶¹.

55 A tervek és a kapcsolódó kifizetések kialakítása bizonyos kockázatokkal és kihívásokkal jár, amint azt az alábbi **15. ábra** mutatja. A kifizetési feltételek betartásának ellenőrzése főként a Bizottság feladata.

---

⁶¹ A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 rendelet 18. cikke (4) bekezdésének e) pontja és VI. melléklete.

15. ábra. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kialakításával kapcsolatos kihívások az éghajlat-politikai kiadások tekintetében

A beszámolás alapja:

Az éghajlat-politikai beszámolás a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközben szereplő becsült költségeken alapul, nem pedig a tényleges projektköltségeken.

Fennáll az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadások téves bemutatásának kockázata, ha a költségvetésben szereplő és a tényleges összegek közötti különbség jelentős (lásd: [44.](#) és [45.](#) bekezdés).

Az éghajlat-politikai kiadások kiszámításának módszertana:

A beavatkozási területek és együttthatók megegyeznek az ERFA és a Kohéziós Alap tekintetében alkalmazott területekkel és együttthatókkal, bár a numerikus kódok eltérőek.

Az ERFA és a KA terén azonosított javaslatokat és kockázatokat átvittük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre is (lásd: [8. ábra](#) és [5. táblázat](#)).

A módszertan kiterjesztése (előre nem látható esetekre):

- A tervezett beavatkozási területeken kívül eső intézkedések esetében a rendelet lehetővé teszi, hogy a Bizottság beleegyezésével azokhoz éghajlat-együttthatókat rendeljenek.
- Az együttthatókat bizonyos feltételek mellett meg lehet növelni, ha a kísérő reformintézkedések „hitelesen növelik e beruházásoknak az éghajlat-politikai célkitűzésekre gyakorolt hatását”.

Nem világos, hogy ezek az eltérések mire vonatkoznak, és hogyan fogja azokat a Bizottság ellenőrizni. Fennáll annak kockázata, hogy nem egységesen ítélik meg, mi minősül éghajlat-politikai kiadásnak.

Kifizetések:

A tervezett összeg 13%-ának megfelelő előleget előre kifizetnek, a későbbi kifizetéseket a tervekben meghatározott mérföldkövek és célok elérésétől függően („teljesítmény alapon”) folyósítják.

A köztes mérföldkövek és célok nem feltétlenül kapcsolódnak egyértelműen az éghajlat-politikai célkitűzésekhez.

Kiigazítások:

A mérföldkövek és célok elérésének elmulasztása esetén a kifizetéseket felfüggesztik vagy nem teljes mértékben teljesítik.

Fennáll annak kockázata, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz bejelentett éghajlat-politikai hozzájárulása és a ténylegesen teljesített kifizetések között eltérés alakul ki (lásd: [44.](#) és [45.](#) bekezdés).

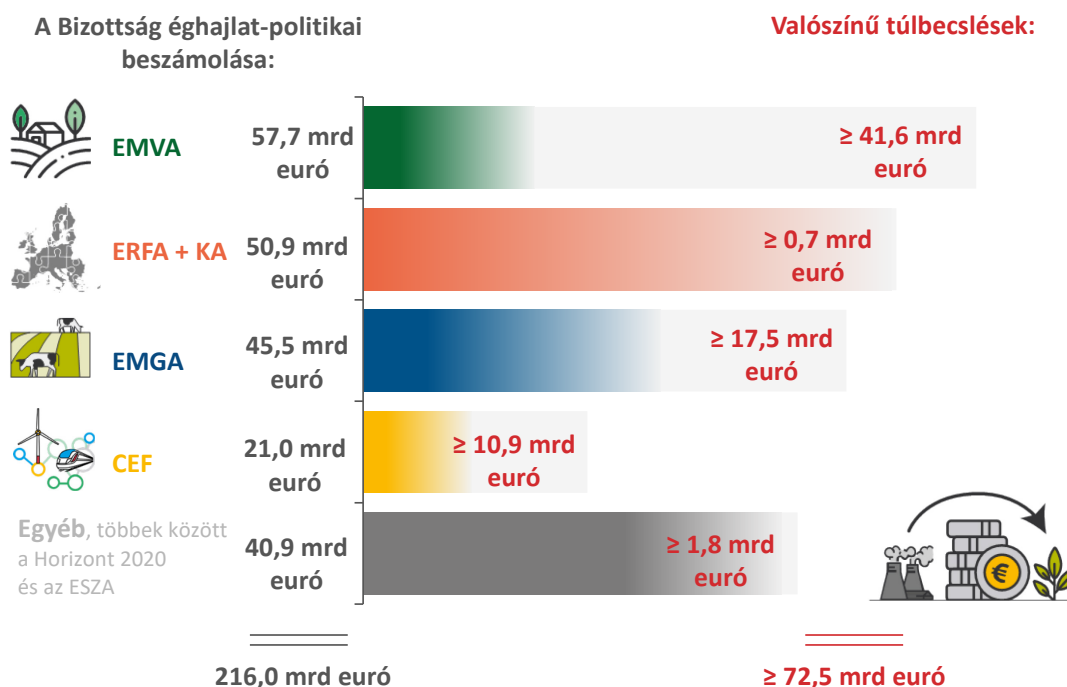
Forrás: Európai Számvevőszék, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 rendelet (23) preambulumbekkezdése, 18. cikke 4) bekezdésének e) pontja, 24. cikke, IV. melléklete és V. melléklete alapján.

Következtetések és ajánlások

56 Az Unió számos szakpolitikai területen fogadott el jogszabályokat az éghajlat-politika támogatása érdekében. Kötelezettséget vállalt arra, hogy a 2014–2020-as költségvetésének legalább 20%-át éghajlat-politikai intézkedésekre, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére, a megújuló energiaforrások használatának növelésére és az energiahatékonyság javítására fordítja. 2021-ben a Bizottság arról számolt be, hogy teljesítette ezt a célt (01–14. bekezdés).

57 Megállapítottuk, hogy egyes esetekben nem volt az uniós kiadások éghajlatváltozáshoz való hozzájárulását igazoló bizonyíték, míg más esetekben ezt a hozzájárulást túlbecsülték. Elemzésünk tanúsága szerint a Bizottság mintegy 72 milliárd eurót könyvelt el indokolatlanul éghajlat-politikai kiadásként (lásd: 16. ábra). Az általunk alkalmazott észszerűbb együtthatók az uniós költségvetés éghajlat-politikai szempontból releváns részét 20%-ról mintegy 13%-ra (kb. 144 milliárd euró) csökkentették.

16.ábra. A Bizottság 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó éghajlat-politikai beszámolója és a valószínű túlbecslések

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság módszertanának felhasználásával.

58 A Bizottság beszámolója szerint a mezőgazdasági finanszírozás 26%-a, vagyis az uniós éghajlat-politikai kiadások mintegy fele volt éghajlat-politikai szempontból releváns. A mezőgazdasági üzemek üvegházhatásúgáz-kibocsátásai azonban 2010 óta nem csökkentek az Unióban. Elemzésünk, valamint a vonatkozó szakirodalom és értékelő tanulmányok áttekintésének tanúsága szerint a Bizottság valószínűleg csaknem 60 milliárd euróval túlbecsülte az agrárpolitikából származó hozzájárulásokat, ami az általunk megállapított valószínű túlbecslés több mint 80%-ának felel meg **19–34.** bekezdés) A finanszírozás nem tekinthető éghajlat-politikai szempontból relevánsnak, ha ezt nem támasztja alá bizonyíték.

1. ajánlás. A mezőgazdasági finanszírozás éghajlat-politikai relevanciájának igazolása

A Bizottságnak tudományos bizonyítékokra kell alapoznia azt, hogyan számszerűsíti a 2021–2027-es agrárpolitikának az éghajlat-politikai fellépéshez való hozzájárulását. Szükség esetén a közös agrárpolitika keretébe tartozó stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendelet 100. cikkének (3) bekezdésével összhangban ki kell igazítania az éghajlat-politikai hozzájárulást.

Megvalósítás céldátuma: 2026. június.

59 Az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó bizottsági beszámolás következetlen volt. A vasúti és villamosenergia-projektek például eltérően kezelték az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz, illetve az Európai Regionális Fejlesztési Alap keretében. Egyebek mellett megjegyeztük, hogy a Bizottság nem követte nyomon a kiadásoknak az éghajlatra gyakorolt lehetséges negatív hatásait, és nem tett különbséget az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás között (lásd: **35–43.** bekezdés).

60 A Bizottság az éghajlat-politikai kiadások teljes összegének kiszámításakor nem összevethető számadatokat (különböző kiadási területek tervezett, lekötött és elkötött összegeit) vegyített egymással. A Bizottság emellett túlbecsülte az Európai Szociális Alap hozzájárulását, mert az uniós kiadásokba tagállami kiadásokat is belevett. Emellett visszamenőleges hatállyal újraértékelte az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz tekintetében bejelentett éghajlat-politikai kiadásokat. Ez a korábban bejelentett adatok jelentős növekedését eredményezte (**44–46.** bekezdés).

2. ajánlás. Az éghajlat-politikai beszámolás javítása

- a) A Bizottságnak azonosítania kell az éghajlatra potenciálisan negatív hatást gyakorló uniós kiadásokat, és be kell vennie azokat a beszámolásába. Ennek során figyelembe kell vennie az uniós taxonómiában meghatározott, „jelentős károkozás elkerülését célzó” elvet.
- b) A Bizottságnak iránymutatásokat kell kiadnia az éghajlat-politikai kiadások szempontjából releváns valamennyi szakpolitikai területre nézve. Ennek során ki kell dolgoznia és egyértelműen közölnie kell a beszámolás egységes alapját, valamint biztosítania kell, hogy a hasonló projekteket az uniós költségvetésen, illetve a Next Generation EU eszközön belül hasonlóan kezeljék (pl. egyazon éghajlati együtthatót alkalmazzanak rájuk).
- c) Az egyes programozási időszakokra vonatkozóan a Bizottságnak javítania kell a jelenlegi éghajlat-politikai beszámolást, számba véve a fel nem használt (el nem költött és visszavont) összegeket.

Megvalósítás céldátuma: 2025. június.

61 2021–2027-re az Unió célja, hogy költségvetésének 30%-át fordítsa éghajlat-politikai intézkedésekre. A Bizottság továbbra is ugyanazt a módszertant alkalmazta, de bizonyos módosításokkal. Néhány ilyen változás – például az együtthatók finomhangolása és az éghajlat-politikai célkitűzésekhez való hozzájárulás növelése – javulást jelent. Más változások további kockázatokkal és problémákkal járnak, például az indokolás híján lévő éghajlat-együtthatók, a vasúti-projektekre vonatkozó beszámolás következtelenségei, illetve a fosszilis tüzelőanyagok használatának lehetőségei. Ez kérdéseket vet fel az éghajlatváltozással kapcsolatos jövőbeli beszámolás megbízhatóságával kapcsolatban (47–50. bekezdés).

62 A 2014–2020-as többéves pénzügyi kerethez képest előrelépés, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz beépíti a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet és az uniós taxonómiai kritériumok opcionális alkalmazását. Lehetséges problémákra mutattunk rá ugyanakkor az RRF kialakításában és finanszírozásában, különösen ott, hogy a kifizetéseket elindító mérföldkövek és célértékek nem kapcsolódnak egyértelműen az éghajlat-politikai célkitűzésekhez (51–55. bekezdés).

63 A 2021–2027-es uniós költségvetés arra ösztönöz, hogy nagyobb hangsúlyt kapjon az éghajlat-politika. Nem világos azonban, hogy az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó célkitűzések mennyit érhetnek el az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése, a megújuló energia használatának növelése és az energiahatékonyság

előmozdítása terén. Végső soron az számít, hogy az uniós kiadások eredményesen hozzá tudnak-e járulni az éghajlat- és energiapolitikai célkitűzések eléréséhez. Ahhoz, hogy a költségvetés éghajlat-politikai szempontból releváns legyen, világosan láthatóvá kell tennie az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését.

3. ajánlás. Az uniós költségvetés összekapcsolása az éghajlat- és energiapolitikai célkitűzésekkel

---

A Bizottságnak be kell számolnia arról, hogy az éghajlat-politikai kiadások milyen mértékben járulnak hozzá az Unió éghajlat- és energiapolitikai célkitűzéseéhez. Különösen arra kell összpontosítania, hogy miként lehet mérni a költségvetésnek az éghajlatváltozás mérséklésére gyakorolt hatását.

Megvalósítás céldátuma: 2025. december.

A jelentést 2022. április 27-i luxembourgi ülésén fogadta el a Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Klaus-Heiner Lehne
elnök

Melléklet. Az éghajlat-politikai beszámolás szempontjából releváns korábbi számvevőszéki ajánlások

Ezek a korábbi ajánlások továbbra is relevánsak az éghajlat-politikai beszámolás szempontjából, és kiegészítik az e jelentésben megfogalmazott ajánlásokat.

Különjelentés	Ajánlások a Bizottságnak	A Bizottság válasza
 <p>22/2021. sz. különjelentés: Fenntartható finanszírozás: Következetesebb uniós fellépésre van szükség ahhoz, hogy a finanszírozási források fenntartható beruházásokra irányuljanak</p>	<p>3a) tegye közzé, hogy az InvestEU finanszírozásának mekkora részét követik nyomon az uniós taxonómia alkalmazásával; → e jelentés 3. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Elfogadva.</p>
	<p>3b) az InvestEU-t illetően: számoljon be a releváns lezárt finanszírozási műveletek éghajlattal kapcsolatos eredményeiről, többek között az üvegházhatású gázok kibocsátásának tényleges csökkenéséről. → e jelentés 3. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Elfogadva.</p>
	<p>5a) az uniós költségvetés egészére nézve alkalmazza a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet; → e jelentés 2. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Részben elfogadva. Adott esetben és amennyiben az indokolt, ezt az elvet beépítették a vonatkozó jogszabályokba. Az uniós kiadási programok sokfélesége miatt az uniós taxonómia fenti elvének egységes alkalmazása az uniós költségvetés egészében nem megvalósítható és nem is alkalmas.</p>
	<p>5c) integrálja teljes mértékben az uniós taxonómia szerinti kritériumokat az éghajlat-politikai kiadások nyomon követéséhez használt uniós módszertanba, mielőtt azok rendelkezésre állnak; → e jelentés 2. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Részben elfogadva. Az uniós taxonómia idővel változhat. Csak ennek használatával nem lehetne stabil idősorokat kialakítani. A taxonómia alkalmazásához szükséges részletes információk nem állnak rendelkezésre, és azokat a tagállamok/végrehajtó partnerek nem kötelesek megadni.</p>
<p>5d) az arról szóló beszámolást, hogy a jelenlegi uniós költségvetés mennyiben járul hozzá az éghajlat-politikai</p>	<p>Elfogadva.</p>	

Különjelentés	Ajánlások a Bizottságnak	A Bizottság válasza
	<p>intézkedésekhez, egészítse ki az éghajlathoz kapcsolódó azon uniós kiadások közzétételével, amelyek esetében 100%-os együtthatót alkalmaznak az uniós taxonómia szerinti kritériumok alapján;</p> <p>→ e jelentés 2. ajánlásához kapcsolódik</p>	
 <p>16/2021. sz. különjelentés: Közös agrárpolitika és éghajlat-politika: Az uniós éghajlat-politikai kiadások fele a közös agrárpolitikához kapcsolódik, ám a mezőgazdasági üzemek kibocsátásai mégsem csökkennek</p>	<p>1b)értékelje a tagállamok azon kockázat csökkentésére irányuló stratégiai terveit a KAP keretében, hogy a KAP-rendszerek növeljék vagy fenntartsák a mezőgazdaságból származó ÜHG-kibocsátást;</p> <p>→ e jelentés 1. ajánlásához kapcsolódik.</p> <p>1c) biztosítsa, hogy a KAP eredményes, az uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez hozzájáruló ösztönzőket biztosítson az állatállománytól és a műtrágyákból származó ÜHG-kibocsátás csökkentésére.</p> <p>→ e jelentés 1. ajánlásához kapcsolódik</p> <p>3a) határozzon meg olyan nyomonkövetési mutatókat, amelyek lehetővé teszik a 2021–2027-es KAP által finanszírozott éghajlatváltozás-mérséklési intézkedések hatásának éves értékelését, és azokról rendszeresen számoljon be;</p> <p>→ e jelentés 3. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Elfogadva.</p> <p>Elfogadva.</p> <p>Nem fogadta el. Ezeknek az intézkedéseknek a nettó ÜHG-kibocsátásra gyakorolt hatásainak érdemi felméréséhez több évre kiterjedő adatokra van szükség (a KAP nem az egyetlen ÜHG-kibocsátást meghatározó tényező). A felméréseket tehát átfogó értékelések keretében, nem évenként fogják elvégezni.</p>
 <p>18/2019. sz. különjelentés: Uniós üvegházhatásúgáz-kibocsátások: A kibocsátásokról megfelelően</p>	<p>2c) értékelje és jelentse az UNFCCC-nek a fő uniós szakpolitikák és intézkedések – így például a kibocsátáskereskedelmi rendszer, a közúti közlekedésből származó CO₂-kibocsátásokról szóló rendeletek és a terhek közös vállalásáról szóló határozat hatálya alá tartozó más ágazatok – által a kibocsátásokra gyakorolt hatásokat.</p> <p>→ e jelentés 3. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Elfogadva.</p>

Különjelentés	Ajánlások a Bizottságnak	A Bizottság válasza
<p>beszámolnak, de jobb rálátás szükséges a jövőbeli csökkentésekre</p>		
 <p>31/2016. sz. különjelentés: Az uniós költségvetés legalább egyötöde szolgáljon éghajlat-politikai célt: halad az ambiciózus munka, de nagy a kockázata, hogy nem teljesülnek a várakozások</p>	<p>2c) biztosítsa, hogy az adatgyűjtés különbséget tegyen az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás között. → e jelentés 2. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Nem fogadta el. Nem látható egyértelműen, hogy az adminisztratív terhek ezen növekedése milyen következményekkel járna a Bizottságra és a tagállamokra nézve.</p>
	<p>4) alkalmazzák az óvatosság elvét, és a megállapított uniós éghajlat-együtthetők felülvizsgálata révén az EMVA keretében korrigálják a túlbecsléseket. → e jelentés 1. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Részben elfogadva. A nyomon követés módszertanát változatlanul kell hagyni a jelenlegi TPK alatt, mert így biztosítható a kiszámíthatóság, a következetesség és az átláthatóság.</p>
	<p>6a) harmonizált és arányos rendszer kidolgozása az éghajlat-politika tényleges végrehajtásának nyomon követésére → e jelentés 3. ajánlásához kapcsolódik</p>	<p>Nem fogadta el. Ez az ajánlás növelné a tagállamok adminisztratív terheit, amit a jelenlegi rendeletek nem irányoztak elő.</p>

Forrás: Európai Számvevőszék.

Betűszavak és rövidítések

CEF: Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz

DCI: Fejlesztési együttműködési eszköz

DG: Főigazgatóság

EEA: Európai Környezetvédelmi Ügynökség

EMGA: Európai Mezőgazdasági Garanciaalap

EMVA: Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap

ESZA: Európai Szociális Alap

ETS: Kibocsátáskereskedelmi rendszer

KA: Kohéziós Alap

KAP: Közös agrárpolitika

NGEU: Next Generation EU

NGO: Nem kormányzati szervezet

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

RRF: Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz

TPK: Többéves pénzügyi keret

ÜHG Üvegházhatású gáz

Glosszárium

Agrár-környezetvédelmi-éghajlat-politikai intézkedés: A szokásos környezetvédelmi követelményeken túlmutató bármely olyan opcionális gyakorlat, amely az uniós költségvetésből történő kifizetésekre jogosítja fel a mezőgazdasági termelőket.

Az éghajlati szempontok érvényesítése: Éghajlattal kapcsolatos megfontolások beépítése az egyes szakpolitikákba, eszközökbe, programokba és alapokba.

Az éghajlatváltozás mérséklése: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése vagy korlátozása az éghajlatra gyakorolt hatásuk miatt.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: Az országok és a közösségek éghajlatváltozással szembeni sebezhetőségének csökkentése az éghajlatváltozás hatásainak elnyelésére való képességük fokozása révén.

Beavatkozási terület: Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, a Kohéziós Alapból vagy az Európai Szociális Alapból finanszírozott tevékenységek valamely kategóriája.

Biomassza: Biotermékekből és maradék hulladékból előállított, energiatermelésre használt tüzelőanyag.

Bruttó nemzeti jövedelem: Az országok gazdagságának egyik standard mutatója, amely a belföldi forrásokból és külföldről származó jövedelmeken alapul.

Éghajlat-politikai fellépés: Az éghajlatváltozás és annak hatásai kezelése érdekében történő fellépés.

Éghajlat-politikai kiadások: Az éghajlat-politikai célkitűzésekhez (közvetlenül vagy közvetve) hozzájáruló kiadások.

Éghajlat-politikai nyomon követés: Az éghajlat-politikai fellépésekre fordított kiadásokkal kapcsolatos célértékek felé történő előrehaladás nyomon követése.

Éghajlatváltozás: A Föld éghajlatában bekövetkező változások, amelyek új hosszú távú időjárási mintázatokat eredményeznek.

Európai strukturális és beruházási alapok: Az öt fő uniós alap, amelyek mindegyike a gazdasági fejlődés támogatását célozza Uniós-szerte a 2014–2020-as időszakban: az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, a Kohéziós Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap.

Európai zöld megállapodás: Az Unió 2019-ben elfogadott növekedési stratégiája, amely célul tűzi ki, hogy az Unió 2050-re klímasemlegessé váljon.

Holtteherhatás: Olyan helyzet, amikor egy uniós támogatásban részesülő tevékenység ilyen támogatás nélkül is megvalósult volna.

Horizont 2020: Az Unió kutatási és innovációs programja a 2014–2020-as időszakra.

Kibocsátáshelyezés: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának abból adódó növekedése, hogy a termelést a szigorú kibocsátási korlátozásokkal rendelkező országból olyan országba helyezik át, ahol a szabályok nem olyan szigorúak.

Kiemelt terület: Azon elemek, amelyekből az Unió fő vidékfejlesztési prioritásai összeállnak.

Klímasemlegesség: Az a helyzet, amikor az emberi tevékenységek nem eredményeznek nettó éghajlati hatást.

Közös agrárpolitika: Az Unió egységes agrárpolitikája, amely támogatások és egy sor más intézkedés révén igyekszik garantálni az élelmiszerbiztonságot, megfelelő életszínvonalat biztosítani az Unió mezőgazdasági termelőinek, valamint elősegíteni a vidékfejlesztést és a környezet védelmét.

Közvetlen kifizetés: Közvetlenül a mezőgazdasági termelőknek nyújtott mezőgazdasági – például területalapú – támogatás, más néven jövedelemtámogatás.

Natura 2000: Természetmegőrzési területek hálózata ritka és veszélyeztetett fajok, valamint az uniós jog által védett néhány ritka természetes élőhelytípus számára.

Next Generation EU: Finanszírozási csomag, amelynek célja, hogy segítse az uniós tagállamokat a Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásaiból való kilábalásban.

Riói egyezmények: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 1992-es, Rio de Janeiróban tartott Föld-csúcstalálkozóján született három megállapodás: a biológiai sokféleségről szóló egyezmény, az éghajlatváltozási keretegyezmény és az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló egyezmény.

Riói mutató: Az OECD által meghatározott mutató arra nézve, hogy valamely tevékenység milyen mértékben járul hozzá a riói egyezmények célkitűzéseéhez.

Többéves pénzügyi keret: Az Unió kiadási terve, amely (szakpolitikai célkitűzéseken alapuló) prioritásokat és felső határokat határoz meg, és általában hét évre szól. Ez biztosítja azt a struktúrát, amelyen belül meghatározzák az éves uniós költségvetéseket, korlátokat szabva az egyes kiadási kategóriák kiadásainak.

Uniós éghajlat-együtthető: Valamely projektre, intézkedésre vagy fellépésre fordított uniós kiadások súlyozása, azt tükröződő, hogy az milyen mértékben épít be éghajlat-politikai megfontolásokat.

Üvegházhatású gáz: A Föld légkörében található gázok – többek között szén-dioxid és metán –, amelyek sugárzást nyelnek el és bocsátanak ki, csapdába ejtik a hőt, és így az ún. „üvegházhatás” révén felmelegítik a Föld felszínét.

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/Pages/DocItem.aspx?did=61103>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/Pages/DocItem.aspx?did=61103>

Ellenőrző csoport

Ellenőrzéseinek eredményeit a Számvevőszék különjelentésekben mutatja be, amelyek egy adott költségvetési területhez kapcsolódó uniós szakpolitikákkal és programokkal, illetve az irányítással kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék tekintetbe veszi a teljesítmény-, illetve megfelelési kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politika és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte. Az ellenőrzést Joëlle Elvinger számvevőszéki tag vezette, Preiss Ildikó kabinetfőnök, Paolo Pesce és Charlotta Törneling kabinetattasé, Ramona Bortnowschi és Emmanuel Rauch ügyvezető, Antonella Stasia feladatfelelős, valamint Ernesto Roessing és Jonas Kathage számvevők támogatásával. Grafikai tervezés: Marika Meisenzahl. Titkársági feladatok: Judita Frangež.

Joëlle Elvinger

Ildikó Preiss

Paolo Pesce

Charlotta Törneling

Ramona Bortnowschi

Emmanuel Rauch

Antonella Stasia

Ernesto Roessing

Jonas Kathage

Marika Meisenzahl

Judita Frangež

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2022

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6–2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

2. ábra: jobbra fent, 11. ábra: jobbra fent, az ikon: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

4. ábra: bal oldali ikon: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

5. ábra: bal oldali ikon: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

6. ábra: bal oldali ikon: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

12. ábra: balra fent, 13. ábra: balra fent, 16. ábra: balra fent, 3. háttérmagyarázat: balra, 7. táblázat,

 ikon: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

2. táblázat: ikonok: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

3. táblázat: ikonok: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

4. táblázat: felső   ikonok: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

5. táblázat: bal felső ikon: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

6. táblázat: bal felső   ikonok: Pixel perfect, <https://flaticon.com>.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi weboldalai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

PDF	ISBN 978-92-847-7822-5	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/034487	QJ-AB-22-007-HU-N
HTML	ISBN 978-92-847-7800-3	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/60753	QJ-AB-22-007-HU-Q

Az Unió elkötelezte magát, hogy 2014–2020-as költségvetésének legalább 20%-át éghajlat-politikai fellépésekre fordítja.

A Bizottság bejelentése szerint az Unió elérte ezt a célt: a beszámolók alapján az éghajlat-politikai kiadások ebben az időszakban 216 milliárd euróra rúgtak. Megállapításunk szerint a bejelentett kiadások nem kapcsolódtak az éghajlat-politikai fellépésekhez, és azokat összességükben a ténylegesnél magasabbnak tüntették fel. Becslésünk szerint a ténylegesnél legalább 72 milliárd euróval többről számoltak be.

Igaz, hogy a 2021–2027-es időszakra vonatkozó éghajlat-politikai beszámolásra nézve tervbe vannak véve javító intézkedések, ám továbbra is fennállnak kihívások. Ajánlásaink célja az éghajlat-politikai beszámolás javítása, valamint az Unió költségvetési hozzájárulásának az éghajlat- és energiapolitikai célkitűzésekkel való összekapcsolása. Javasoljuk továbbá tudományos bizonyítékok gyűjtését az uniós agrárpolitika éghajlat-politikai hozzájárulásának alátámasztására.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/Pages/ContactForm.aspx

Weboldal: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors